

ค่าดูแล ผู้เสียหายรู้สึกไม่ปลอดภัยจึงเดินไปหลังร้านโทรศัพท์ไปที่สถานีตำรวจแต่ไม่ติด เมื่อเดินออกมาหน้าร้านก็เห็นจำเลยทั้งสี่เดินขึ้นรถยนต์กระบะไป จะเห็นได้ว่าจำเลยที่ ๑ เพียงแต่อ้างว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ และพูดขอเงินเป็นค่าดูแลร้านเท่านั้น ซึ่งผู้เสียหายจะให้หรือไม่ก็ได้ ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ใช้กำลัง ประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้เสียหายหรือบุคคลที่สามแต่อย่างใด และจำเลยทั้งสี่ไม่ได้รอเอาเงินจากผู้เสียหายตามที่พูด คำพูดของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพและทรัพย์สินของผู้เสียหายไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (ฎ.๑๓๑/๒๕๕๖)

สำหรับกรณีการขู่ว่าจะฟ้องต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ถ้าเป็นการกระทำตามสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายย่อมไม่เป็นความผิด แต่ถ้าเป็นการอ้างสิทธิเพื่อเรียกประโยชน์เกินสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายจะอ้างว่าเป็นการอันชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ การใช้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายต้องพิจารณาถึงวิธีการใช้สิทธิและวัตถุประสงค์แห่งการใช้สิทธินั้นทั้งสองอย่าง เช่น ตำรวจจับผู้กระทำความผิดนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีเป็นวิธีการใช้สิทธิที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากมีการขู่ว่าจะกระทำเช่นนั้นเพื่อเรียกเอาประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน วัตถุประสงค์แห่งสิทธิเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นความผิดฐานกรรโชกได้ หรือกรณีการเรียกค่าเสียหายตามอำเภอใจ เป็นความผิดได้เช่นกัน

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๓๓๐/๒๕๕๑ ผู้ต้องหาซึ่งเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ทำให้ความเสียหายแก่นิติบุคคลอาคารชุดตามอำเภอใจ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของนิติบุคคลอาคารชุด โดยมีพฤติการณ์ขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อทรัพย์สินของผู้เสียหายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายตกลงยินยอมจ่ายเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ต้องหา การกระทำของผู้ต้องหาจึงเป็นความผิดฐานกรรโชก และทำให้ผู้เสียหายเสื่อมเสียเสรีภาพ

- จำเลยขู่เข็ญผู้เสียหายโดยกล่าวอ้างแสดงตัวว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ และขู่ว่าจะยึดยาบ้าให้เท่านั้น การกระทำของจำเลยที่ขู่เข็ญผู้เสียหายไม่เข้าลักษณะเป็นการขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย อันจะเป็นความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ แต่เข้าลักษณะเป็นการข่มขืนใจผู้เสียหายให้ยอมให้จำเลยได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพของผู้เสียหายผู้ถูกขู่เข็ญ อันเป็นความผิดฐานกรรโชก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งแม้ข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ความจะแตกต่างจากที่โจทก์กล่าวในฟ้องก็ตาม แต่การชิงทรัพย์และกรรโชกก็เป็นกรรโชกเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปเช่นเดียวกัน จึงถือไม่ได้ว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับฟ้องในสาระสำคัญ อันจะเป็นเหตุให้ศาลต้องยกฟ้อง เมื่อจำเลยไม่หลงต่อสู้ ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยฐานร่วมกันกรรโชกตามที่พิจารณาได้ความได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม ประกอบวรรคสอง และมาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎ.๒๙๑๒/๒๕๕๐)

๒. ประโยชน์ที่ได้รับในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินการนำสืบถึงประโยชน์ที่ผู้กระทำได้รับ ถือนำสืบให้ได้ความว่าผู้เสียหายมอบหรือตกลงมอบสิ่งใดให้แก่ผู้กระทำ คำว่า “ลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน” จึงมีความหมายกว้างกว่าคำว่าทรัพย์สิน ตัวของทรัพย์สินเองก็ถือว่าเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เช่น เงิน ส่วนลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน เช่น สัญญากู้เงิน หรือสิทธิในหนี้อันเป็นบุคคลสิทธิ ซึ่งมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ย่อมเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นการก่อหนี้ โอน ปลอด หรือเปลี่ยนแปลงหนี้ พนักงานจึงต้องนำสืบในข้อเท็จจริงเหล่านี้ด้วย

- จำเลยที่ ๑ ชกต๋อยทำร้ายผู้เสียหายเพื่อบังคับขู่เชิญให้ผู้เสียหายจำต้องลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงิน และสัญญาซื้อขาย การที่จำเลยที่ ๒ พุดกับผู้เสียหายว่า คิดจะโกงหรืออย่ามาเล่นกับฉันนะ ในขณะที่จำเลยที่ ๑ กระจกคอกเสื้อผู้เสียหายอยู่ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ต๋อยที่บริเวณทางคิ้วซ้ายผู้เสียหายจนบาดเจ็บ เลือดออก และพุดกับผู้เสียหายว่าให้ลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงิน มิฉะนั้นจะเจ็บตัวอีก ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย และร่วมกันข่มขืนใจผู้เสียหายให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้ในสัญญากู้เงิน สัญญากู้เงินก่อให้เกิดสิทธิในหนี้ซึ่งมีวัตถุแห่งหนี้เป็นเงินแก่ผู้ให้กู้ จึงเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่ผู้ให้กู้ เมื่อจำเลยทั้งสองได้ไปชิงสัญญากู้เงินจากการข่มขืนใจโดยทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้เงินจากจำเลยที่ ๒ อันเป็นการได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแล้วจึงเป็นการร่วมกันกระทำความผิดฐานกรรโชกและทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย (ฎ. ๒๖๔๕/๒๕๔๓)

๓. การกระทำความผิดฐานกรรโชก ย่อมเป็นความผิดสำเร็จเมื่อผู้ถูกกระทำความผิดตามที่ถูกบังคับเช่นนั้น หรือยอมให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินในเวลาที่ยังบังคับเช่นนั้น หรือยอมจะให้ประโยชน์ในภายหน้าก็เป็นผลสำเร็จทั้ง ๒ ประการ ดังนั้นข้อเท็จจริงในส่วนนี้พนักงานอัยการจึงต้องนำสืบด้วยว่า ผู้เสียหายที่ถูกข่มขู่ นั้น ยอมหรือจะยอมให้ประโยชน์ใด เมื่อใดด้วย อย่างไรก็ดีหากผู้กระทำขู่เอาเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกข่มขู่ยอมจะให้ ๓๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้ขู่ไม่รับเป็นความผิดสำเร็จแล้ว (ฎ. ๑๙๔๕/๒๕๑๔)

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๖๓ ได้กำหนดว่าต้องกระทำโดยทุจริตอันเป็นเจตนาพิเศษ ดังนั้นในการบรรยายฟ้อง จึงไม่จำเป็นต้องบรรยายว่ามีเจตนาทุจริต (ฎ. ๒๗๘๖/๒๕๒๙)

สำหรับบทบัญญัติในวรรคสองเป็นการกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น จึงเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการต้องนำสืบด้วยว่าผู้กระทำขู่ว่าจะทำอะไรกับผู้เสียหาย

ส่วนที่ ๗ ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน

โดยที่ลักษณะของการกระทำความผิดฐานนี้เป็นการข่มขืนใจผู้อื่น โดยขู่เชิญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เชิญหรือบุคคลที่สามเสียหาย เพื่อให้ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ดังนั้นในการนำสืบข้อเท็จจริงจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับการนำสืบในความผิดฐานกรรโชก ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในส่วนที่ ๖ แต่มีข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบเพิ่มเติมเกี่ยวกับความลับที่ผู้ถูกกระทำถูกข่มขู่ว่าจะเปิดเผยด้วย

คำว่า “ความลับ” หมายความว่า เหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่ไม่ประจักษ์แก่คนทั่วไป และเป็นข้อเท็จจริงที่เจ้าของประสงค์จะปกปิดความลับไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม เช่น การมีเมียเก็บเคยแต่งงานมาแล้ว หรือเป็นบุตรนอกกฎหมาย ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่ปกปิดก็เป็นความลับได้ ส่วนคำว่า “เปิดเผย” หมายความว่า แสดงต่อคนที่ยังไม่รู้ให้ได้รับรู้ข้อความที่ปกปิดนั้น การเปิดเผยความลับกฎหมายมิได้กำหนดว่าต้องเปิดเผยต่อใคร จึงไม่จำเป็นต้องเปิดเผยต่อประชาชนทั่วไป แม้จะเปิดเผยต่อคนบางคนที่ยังไม่รู้ข้อความนั้นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ชื่อว่าเปิดเผยแล้ว^{๘๙}

- ฮ. เป็นลูกจ้างของห้างหุ้นส่วน ออกจากงานไปแล้วมาขู่หุ้นส่วนผู้จัดการเรียกเงิน อ้างว่าจะเปิดเผยความลับเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีของห้าง เป็นความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน (ฎ. ๑๙๔๕/๒๕๔๔)

^{๘๙} ศ.จิตติ ดิงศกัทธิย์, อ้างแล้ว, น.2463.

ส่วนที่ ๘ ความผิดฐานชิงทรัพย์

องค์ประกอบความผิดฐานชิงทรัพย์ คือ การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ดังนั้นในการนำสืบข้อเท็จจริงสำหรับความผิดฐานนี้ จึงนำสืบเช่นเดียวกับการนำสืบในความผิดฐานลักทรัพย์ และต้องนำสืบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยว่า ผู้กระทำความผิดมีลักษณะของการกระทำที่เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย การกระทำอันเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย คือ การกระทำตามที่กำหนดค่านियามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๖) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเอาทรัพย์ของผู้ถูกระทำ อันเป็นเจตนาแต่แรกของผู้กระทำ หากผู้กระทำไม่มีเจตนาประสงค์ต่อทรัพย์มาแต่แรกก็ไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

- ผู้เสียหายกับจำเลยซึ่งรู้จักกันมาก่อนไปเที่ยวดื่มสุราร่วมกัน พยานโจทก์ที่ไปในที่เกิดเหตุกับจำเลยและผู้เสียหายเบิกความว่า ขณะที่กำลังรอรถโดยสารประจำทางอยู่นั้น จำเลยกับผู้เสียหายกอดกันในฐานะคนรัก หลังเกิดเหตุเมื่อสืบตำรวจเอก ป. ตามไปพบจำเลยอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุเพียงประมาณ ๑๐๐ เมตร พบจำเลยถอดเสื้อเอาเสื้อพาดบ่าไว้ โดยจำเลยมีอาการมึนเมาและรื้อยตำรวจโท น. พนักงานสอบสวนก็เบิกความตอบนายจำเลยถามค้านว่า ขณะจับตัวจำเลย จำเลยมีอาการมึนเมา จากพฤติการณ์แห่งคดีเชื่อว่าจำเลยรู้จักคุ้นเคยกับผู้เสียหายและจำเลยกระทำในขณะที่มึนเมา การที่จำเลยเอาสร้อยข้อมือทองคำของผู้เสียหายไปนั้นไม่ได้ประสงค์จะเอาไปในลักษณะเป็นการประทุษร้ายต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ของผู้เสียหาย จำเลยมิได้เจตนาที่จะเอาทรัพย์ไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยจึงไม่มีเจตนาทุจริตไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์

คำว่า “ในทันใดนั้น” หมายความว่า ต้องเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายทันทีทันใด เป็นเวลาติดต่อกันไปกับการขู่ แต่มิได้มีความหมายถึงกับว่าขู่แล้วต้องทำร้ายตามคำขู่ในทันที แต่ไม่ใช่จะทำร้ายในโอกาสหลัง การขู่เข็ญจะทำได้ด้วยวาจาหรือกิริยาอย่างใดก็ได้ เป็นเพียงการแสดงออกให้ผู้ถูกขู่ทราบว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายก็เป็นความผิดแล้ว พนักงานอัยการจำต้องเข้าใจข้อเท็จจริงในส่วนนี้อย่างถ่องแท้ (ฎ.๑๑๔๓/๒๕๕๑)

- จำเลยปิดไฟฉายที่ผู้เสียหายถืออยู่จนหลุดจากมือ ผู้เสียหายก้มลงเก็บไฟฉาย จำเลยกระชากสร้อยคอพาหนีไป การปิดไฟฉายเป็นการกระทำแก่อันตรายร่างกาย เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย เป็นชิงทรัพย์ (ฎ. ๓๖๑/๒๕๒๐)

- จำเลยมาทวงหนี้จากผู้เสียหายโดยอ้างว่าเป็นหนี้ค่าอาหารบิดาจำเลย แต่ผู้เสียหายไม่ยอมให้จำเลยจึงทำร้ายร่างกายผู้เสียหายและใช้อำนาจบังคับโดยผลการเอาเงินของผู้เสียหายไป แม้เงินที่เอาไปจะมีจำนวนเท่าที่ผู้เสียหายเป็นหนี้บิดาจำเลยแต่จำเลยก็ไม่มีสิทธิ์ใดๆ โดยชอบที่จะกระทำเช่นนั้นได้ กรณีถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาเอาเงินของผู้เสียหายไปโดยทุจริต การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เมื่อพิจารณาถึงผลการตรวจชันสูตรบาดแผลแล้ว ถือว่าเป็นบาดแผลเล็กน้อยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๕ แต่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๑ แม้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๕ ก็ตาม แต่เมื่อตามทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๑ โดยการทำร้ายร่างกาย ย่อมรวมถึงการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา ๓๕๑ ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยในการกระทำความผิดตามที่พิจารณาได้ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๒ วรรคท้าย (ฎ.๘๑๙๒/๒๕๕๓)

- การที่จำเลยที่ ๑ พุดส้าทับกับผู้เสียหายว่า “ถ้ามึงไม่ให้เดี๋ยวมันก็แทงมึงหรือกูกูช่วยมึงไม่ได้” หลังจากจำเลยที่ ๑ ขอยืมเงินและผู้เสียหายปฏิเสธ แล้วจำเลยที่ ๑ หันไปคุยกับจำเลยที่ ๒ ว่า “เฮ้ย แม่งไม่ให้เว้ย” จำเลยที่ ๒ จึงลุกขึ้นยืนพร้อมกับล้วงมีดออกมาจากด้านหลังแล้วเดินเข้ามาใกล้ผู้เสียหาย และจำเลยที่ ๑ ได้ผลักจำเลยที่ ๒ พร้อมกับพุดว่า “มึงไม่ต้องแทง” ตามที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีเบิกความ ซึ่งศาลชั้นต้นได้ใช้วิธีการพิจารณาคดีสำหรับพยานที่เป็นเด็กเป็นการเฉพาะต่างจากพยานบุคคลทั่วไป โดยอยู่ในกำหนดหลักการว่าในคดีที่มีพยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ศาลต้องจัดให้พยานเด็กอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมโดยการถามนั้นศาลจะเป็นผู้ถามพยานเอง หรือถามผ่านทางนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือจะให้คู่ความถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ผลของกฎหมายดังกล่าวย่อมทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถได้ข้อเท็จจริงจากพยานเด็กมากขึ้นกว่าเดิมเพราะเมื่อมีวิธีการถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและความเชี่ยวชาญในการซักถามเด็ก เชื่อว่าจะเป็นผลให้พยานเด็กสามารถให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ เช่นนี้ย่อมถือได้ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการร่วมกันข่มขู่ผู้เสียหายว่าในทันทีทันใดนั้น จะใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นเหตุให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวจึงได้มอบเงินให้แก่จำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์ (ฎ. ๒๔๘/๒๕๕๓)

นอกจากการนำสืบถึงข้อเท็จจริงและกิริยาอาการใช้กำลังประทุษร้าย หรือการขู่เข็ญว่าในทันทีทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายแล้ว พนักงานอัยการยังจะต้องนำสืบถึงเจตนาพิเศษของจำเลยด้วว่ากระทำความผิดเพื่อผลตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๓๙ (๑) - (๕) ด้วย ถ้าไม่ได้ทำร้ายเพื่อผลดังกล่าวก็ไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ ดังนั้น ในการดำเนินคดีความผิดฐานชิงทรัพย์ พนักงานอัยการจึงต้องบรรยายฟ้องตาม มาตรา ๓๓๙ (๑) - (๕) และนำสืบเพื่อผลของการกระทำซึ่งมีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หมายความว่า เป็นการทำร้ายเพื่อให้อาการเอาทรัพย์ไปเป็นผลสำเร็จ การทำร้ายร่างกายแล้วจึงคิดเก็บทรัพย์ไปในภายหลัง เป็นเจตนาที่เกิดขึ้นใหม่ มิใช่ทำร้ายเพื่อเอาทรัพย์ ไม่เป็นชิงทรัพย์

- จำเลยไม่ได้มีเจตนาที่จะชิงทรัพย์ของผู้เสียหายมาแต่แรก แต่สาเหตุเนื่องจากผู้เสียหายกับจำเลยมีเรื่องวิวาทกันก่อน จำเลยสู้ไม่ได้จึงพาพรรคพวกคือ ส. และ ท. มารุมทำร้ายผู้เสียหายในภายหลังที่จำเลยเอาทรัพย์ของผู้เสียหายไป น่าจะเป็นผลพลอยได้จากการที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บแล้วมากกว่า มิฉะนั้นจำเลยคงไม่พุดประโยคว่า “มึงทำกูเจ็บ ก็ต้องเอาของมึง” ซึ่งมีลักษณะเป็นการแก้แค้นจากการถูกผู้เสียหายทำร้ายมาก่อน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายและลักทรัพย์ของผู้เสียหาย (ฎ. ๒๘๘๔/๒๕๕๐)

(๒) เพื่อให้ยื่นให้ชิงทรัพย์นั้น หมายความว่า การทำร้ายหรือการขู่เข็ญเพื่อให้ผู้ถูกทำร้ายหรือถูกขู่เข็ญส่งทรัพย์ให้ อันเป็นผลแห่งการทำร้ายหรือขู่เข็ญ มิใช่เป็นการส่งทรัพย์ให้โดยสมัครใจ

(๓) เพื่อยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ หมายความว่า เมื่อได้ทรัพย์ไปแล้ว มีผู้แย่งหรือติดตามไปเอาทรัพย์คืนได้ทำร้ายหรือขู่เข็ญเพื่อยังคงยึดถือทรัพย์ไว้ต่อไปไม่ยอมคืนให้

(๔) เพื่อปกปิดการกระทำผิดนั้น หมายความว่า มีผู้รู้เห็นการลักทรัพย์ จึงทำร้ายหรือขู่เพื่อปกปิดมิให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อที่ได้รู้เห็น

(๕) เพื่อให้พ้นจากการจับกุม หมายความว่า ทำร้ายหรือขู่เข็ญเพื่อมิให้ถูกจับ หรือเพื่อหลบหนีจากที่ที่ถูกจับได้ จะเป็นเจ้าพนักงานจับหรือชาวบ้านจับก็ตาม และไม่จำเป็นที่การจับจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

สำหรับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น การดำเนินคดีในชั้นศาลจึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย เช่น กระทำความผิดตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส เป็นต้น

ส่วนการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ เป็นการกระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรก กระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสอง อันเป็นเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิด จึงต้องนำสืบถึงเหตุฉกรรจ์เหล่านี้ด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ ๙ ความผิดฐานปล้นทรัพย์

องค์ประกอบความผิดที่พนักงานอัยการต้องนำสืบในความผิดฐานปล้นทรัพย์นี้ คือการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๘ และต้องนำสืบให้ได้ความปรากฏด้วยว่าผู้กระทำความผิดมีจำนวนตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป ซึ่งทั้ง ๓ คนต้องกระทำในลักษณะของการเป็นตัวการร่วม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ หากคนใดคนหนึ่งมิได้มีการกระทำอันเป็นลักษณะของตัวการร่วม ก็อาจมีความผิดเพียงร่วมกันชิงทรัพย์เท่านั้น

- จำเลยกับพวกอีก ๓ คน ร่วมกันลักโคของของผู้เสียหายไป ผู้เสียหายกับชาวบ้านติดตามไปทันในระยะเวลากระชั้นชิดกันนั่นเอง พวกของจำเลยทั้ง ๓ คนหลบหนีไปได้ก่อน คงเหลือแต่จำเลยผู้เดียวถูกผู้เสียหายกับชาวบ้านล้อมจับ จำเลยยิงปืนต่อสู้ขัดขวางการจับกุม และใช้ปืนตีทำร้ายผู้เสียหายจนถูกจับไว้ได้ ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเฉพาะตัว พวกของจำเลยมิได้ร่วมประทุษร้ายหรือขู่เชิญผู้เสียหายกับพวกด้วย จำเลยจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่หามีความผิดฐานปล้นทรัพย์ไม่ (ฎ ๑๖๘๓/๒๕๑๓)

- จำเลยที่ ๒ ร่วมวางแผนกับจำเลยที่ ๑ และ ส. มาก่อนเกิดเหตุเพื่อที่จะมากระทำความผิด แต่ขณะที่จำเลยที่ ๑ และ ส. กระทำความผิดเอาทรัพย์ของผู้ตายไป จำเลยที่ ๒ ขับรถยนต์แยกทางออกไปก่อน ไม่ได้รออยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุที่จะมีเวลาเพียงพอที่จะช่วยเหลือจำเลยที่ ๑ และ ส. ในขณะที่กระทำความผิดได้ จึงไม่ใช่เป็นการแบ่งหน้าที่กันทำอันจะเป็นตัวการในการกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๑ และ ส. ได้ จำเลยที่ ๒ คงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายเท่านั้น หาใช้ร่วมกันเป็นตัวการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปอันจะเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ด้วยไม่ (ฎ ๗๔/๒๕๕๕)

- การที่จำเลยทั้งสามไปดักรอตรวจค้นโดยเรียกผู้ขับรถจักรยานยนต์ที่ผ่านมาให้หยุดรถ เมื่อผู้เสียหายทั้งสองไม่หยุดรถจักรยานยนต์ให้ตรวจค้น จำเลยทั้งสามก็ตามไปทำร้ายและข่มขู่อ้างเป็นเจ้าของโรงงานตำรวจใช้อำนาจตรวจค้นกระเป๋าสตางค์เอาเงินของผู้เสียหายทั้งสองไป แม้จำเลยที่ ๓ จะนั่งคร่อมรถจักรยานยนต์ไม่ได้ลงไปร่วมทำร้ายผู้เสียหายทั้งสองและเอาเงินไปด้วย แต่จำเลยที่ ๓ ก็อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุในลักษณะคอยคุมเชิงและคอยช่วยเหลือจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่ปฏิบัติการปล้นทรัพย์อยู่แสดงว่ามีเจตนาร่วมกันที่จะดักรอตรวจค้นปล้นเอาเงินของผู้ที่ขับรถจักรยานยนต์ผ่านมาตั้งแต่ต้น และได้ร่วมปล้นทรัพย์ด้วยกัน การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงเป็นการร่วมกันชิงทรัพย์โดยแบ่งหน้าที่กันทำครบ ๓ คนครบองค์ประกอบความผิดฐานปล้นทรัพย์

ความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งนำไปสู่ความผิดฐานปล้นทรัพย์นั้น เป็นการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชิญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เมื่อมีการใช้กำลังประทุษร้ายแล้ว

แม้จะไม่ทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็เข้าองค์ประกอบความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ. ๓๙๕/๒๕๕๓)

- การขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้ย่นให้ชิงทรัพย์นั้น อันจะเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์นั้นอาจขู่ตรงๆ ก็ได้ หรือใช้ถ้อยคำทำกิริยาหรือทำประการใดอันเป็นการแสดงให้ผู้ถูกขู่เข็ญเข้าใจได้ว่าจะได้รับภัยจากการกระทำของผู้ขู่เข็ญก็ได้

จำเลยกับพวกอีก ๓ คน ซึ่งไม่ปรากฏว่าเป็นคนที่คุ้นเคยรักชอบพอกับผู้เสียหายพอที่จะขอเงินกันได้ มาเตะรื้อสังกะสีและระเบียงเรือนของผู้เสียหาย ผู้เสียหายออกมาดู จำเลยขอเงิน ๑๒ บาท ผู้เสียหายว่าไม่มี จำเลยกับพวกช่วยกันเตะรื้อและระเบียงเรือนจนสังกะสีรื้อหลุดออก ๓ แผ่น และไม่ระแนงระเบียงเรือนหลุดหลายอันถือได้ว่าเป็นการขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้เสียหายกลัวรื้อจะพังและกลัวจะถูกทำร้าย จึงต้องยอมให้เงินแก่จำเลยไป ๑๐ บาท จำเลยรับเงินแล้วยังพูดขู่เข็ญอีกว่า “ทีหลังถ้ากูมาอยากได้อะไร ให้ตามใจกูนะ” ซึ่งเข้าใจได้ว่าถ้าไม่ให้จะต้องถูกทำร้าย การกระทำของจำเลยครบองค์ประกอบความผิดฐานปล้นทรัพย์แล้ว (ฎ. ๕๔๙/๒๕๕๗)

- จำเลยที่ ๑ วางแผนอยู่ที่บ้านให้จำเลยอื่นไปทำการปล้นทรัพย์ แล้วต่อมาจำเลยอื่นได้ไปทำการปล้นทรัพย์ตามแผนดังกล่าว โดยจำเลยที่ ๑ ไม่ได้ไปร่วมทำการในการปล้นทรัพย์ด้วยเช่นนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นตัวการในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ แม้จะถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด แต่เมื่อฟ้องโจทก์มิได้บรรยายว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยอื่นกระทำความผิด หากกล่าวแต่เพียงว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกับจำเลยอื่นกระทำการปล้นทรัพย์ ย่อมลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานเป็นผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ได้ แต่การที่จำเลยที่ ๑ วางแผนในการปล้นทรัพย์และออกเงินให้จำเลยอื่นไปใช้จ่ายเป็นค่าเช่าแก่เจ้าของทรัพย์ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการในการปล้น ตลอดจนไปซื้อบ้านเจ้าทรัพย์ให้แก่พวกที่จะไปทำการปล้น ย่อมได้ชื่อว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดนั้น ซึ่งแม้โจทก์จะมีได้กล่าวถึงความข้อนี้นั้นในฟ้อง ศาลก็ลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์รายนี้ได้ (ฎ. ๒๓๗/๒๕๑๖)

สำหรับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น พนักงานอัยการจึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงในส่วนนี้ด้วย

ส่วนการกระทำตาม มาตรา ๓๔๐ ทวิ, ๓๔๐ ตริ เป็นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมประกอบการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไว้ในส่วนอื่นๆ แล้ว จึงจะไม่นำมากล่าวซ้ำอีก

ส่วนที่ ๑๐ ความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่สืบพยานค่อนข้างยาก พนักงานอัยการจำเป็นต้องทำความเข้าใจข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายให้ถ่องแท้เพราะความผิดฐานนี้ใกล้เคียงกับการผิดสัญญาทางแพ่งอย่างไม่อาจมีเส้นแบ่งที่ชัดเจนได้ นอกจากนี้การจัดลำดับวิธีการนำสืบก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ซึ่งจะได้กล่าวโดยลำดับต่อไป

การนำสืบความผิดฐานฉ้อโกง ควรเตรียมข้อเท็จจริง ๓ ส่วน ดังที่ได้กล่าวไว้ในความทั่วไป และนำสืบข้อเท็จจริงโดยลำดับดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและจำเลย

โดยสภาพของการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง องค์ประกอบความผิดตามกฎหมายคือการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความของจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง ดังนั้นผู้ถูกหลอกลวงย่อมจะต้องรู้จักมักคุ้นกับผู้กระทำความผิดมาก่อน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบก่อนว่า ผู้เสียหายกับจำเลยรู้จักกันตั้งแต่เมื่อใด รู้จักกันได้อย่างไร ติดต่อกันอย่างไร นานเท่าใด จนเกิดความไว้วางใจอันนำไปสู่มูลเหตุแห่งการกระทำความผิด เช่น เคยติดต่อกับจำเลยมานานไม่เคยมีปัญหา เป็นต้น

๒. ลักษณะของการกระทำ

การกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ประกอบด้วยการกระทำ ๒ ลักษณะ คือ การหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ กับการปกปิดข้อความซึ่งควรบอกให้แจ้ง ซึ่งมีข้อพิจารณาดังนี้

๒.๑ การหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ คือ การทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อผิดจากความจริง การแสดงข้อความอันเป็นเท็จไม่จำกัดว่าต้องแสดงโดยวิธีใด จะกระทำด้วยวาจา เอกสาร กิริยา หรือวิธีการอื่นใดก็เป็นการแสดงข้อความเท็จได้ทั้งสิ้น ดังนั้นในการนำสืบลักษณะของการกระทำเช่นนี้จึงต้องนำสืบว่าจำเลยหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าอย่างไร ด้วยวิธีใด ความจริงเป็นอย่างไร ในส่วนของความจริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำสืบเช่นกัน มิฉะนั้นแล้วก็จะไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าข้อความที่จำเลยแสดงต่อผู้เสียหายเป็นความเท็จ ข้อความอันเป็นเท็จนี้ต้องมีข้อความที่เป็นเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ข้อความเช่นนี้ศาลเห็นว่ามิใช่คำหลอกลวง

- ความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม การที่จำเลยชวนโจทก์ร่วมซื้อคอนโดมิเนียมตึกแถวและที่ดินโดยยืนยันว่าอีก ๔ เดือนจะมีผู้ซื้อต่อ การที่จำเลยให้ผู้เสียหายทำพิธีเสริมดวงและเรียกค่าครูโดยยืนยันว่าจะทำให้ดวงดีขายตึกแถวที่ดินได้ หรือบุตรจะมีบุญบารมีสูงกว่าบิดามารดา ผู้เสียหายกับสามมิจะต้องหย่ากันล้วนเป็นคำยืนยันเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอนทั้งสิ้นคำยืนยันดังกล่าวมิใช่คำหลอกลวงแต่เป็นคำคาดการณ์ที่โจทก์ร่วมและผู้เสียหายเข้าทำพิธีตามคำแนะนำ และเสียค่าใช้จ่ายจึงมิได้เป็นผลจากการหลอกลวง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน (ฎ. ๓๐๗๔/๒๕๓๙)

- องค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ต้องประกอบด้วยผู้หลอกลวงมีเจตนาทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และผลการหลอกลวงนั้นทำให้ผู้หลอกลวงได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ฟ้องโจทก์บรรยายว่าจำเลยให้คำรับรองต่อโจทก์ต่อหน้าพนักงานสอบสวนว่าจะชำระหนี้แทนนาง ส. และขอให้โจทก์ถอนคำร้องทุกข์เป็นคำมั่นสัญญาที่จำเลยจะปฏิบัติในอนาคต คำรับรองดังกล่าวจึงมิใช่ข้อความเท็จ เพราะโจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่า จำเลยมีความตั้งใจมาแต่แรกขณะให้คำรับรองว่าจะไม่ปฏิบัติตามนั้น ฟ้องโจทก์จึงขาดองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ. ๑๒๒๙/๒๕๓๖)

- จำเลยอ้างว่า จำเลยมีสิทธินำของจากสโมสรท่าเรือมาขายได้ในราคาถูก ถ้าผู้เสียหายจะซื้อ จำเลยคิดเอาแต่ค่าช่วยจัดการ ผู้เสียหายเห็นว่ามิใช่กำไรดี จึงมอบเงินให้จำเลยไปซื้อ ต่อมาจำเลยบอกว่าเอาของมาให้

ไม่ได้ และจะเอาของนั้นไปขายที่อื่นแล้วนำผลกำไรมาให้ ผู้เสียหายก็ไม่ว่าอะไร แล้วจำเลยก็นำผลกำไรมาให้ปฏิบัติกันอย่างนี้หลายครั้ง ครั้งสุดท้ายที่จำเลยยังไม่ทันได้คืนทุนและกำไรให้ผู้เสียหายก็น่าจะเป็นเพราะถูกจับเสียก่อน ตามพฤติการณ์ดังนี้แสดงว่า ผู้เสียหายมุ่งเอาผลกำไรที่จำเลยขายของที่ซื้อมานั้นโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า จำเลยจะได้ซื้อของนั้นมาจากที่ใด ดังนั้นแม้จำเลยจะบอกแก่ผู้เสียหายว่ามีสิทธิออกของจากสโมสรท่าเรือแต่ผู้เดียวซึ่งไม่เป็นความจริง และสโมสรท่าเรือไม่มีชื่อร้อยเอกสุพรที่รับผิดชอบในการออกของตามที่จำเลยอ้างก็ตาม ก็หาใช่เป็นข้อสำคัญที่จะถือว่าจำเลยหลอกลวงผู้เสียหายอันจะเป็นผิดฐานฉ้อโกงไม่ หากแต่เป็นเรื่องที่จำเลยไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ได้รับรองไว้ต่อผู้เสียหายเท่านั้น (ฎ. ๒๓๐๓/๒๕๑๘)

๒.๒ การปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง เป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่ง การปกปิดข้อความจริงเป็นการกระทำด้วยการไม่บอกข้อความจริง ซึ่งผู้ปกปิดจะต้องกระทำเพื่อป้องกันผล ข้อความจริงที่ปกปิดนั้นต้องมีอยู่จริงในขณะที่ปกปิด หากยังไม่มีข้อเท็จจริงหรือเป็นการไม่แน่นอนว่าจะมีข้อเท็จจริงนั้นหรือไม่ ก็ไม่ถือเป็นการปกปิดข้อความจริง

- ในขณะที่โจทก์กับจำเลยทั้งสองทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกัน จำเลยทั้งสองไม่ทราบว่าจะที่ดินจะถูกเวนคืน เพียงแต่จำเลยทั้งสองพูดรับรองว่าที่ดินไม่มีภาระผูกพันใด ๆ เท่านั้น ทั้งโจทก์ในฐานะผู้จะซื้อที่ดินจากจำเลยทั้งสองก็มีหน้าที่ต้องระวังอยู่แล้วการเวนคืนถึงหากจะมีก็ยังไม่เป็นการแน่นอน ในขณะที่ทำสัญญาจะซื้อขาย พฤติการณ์แห่งคดีจำเลยทั้งสองไม่อาจทราบได้ว่าจะมีการเวนคืนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ถือว่าจำเลยทั้งสองมิได้ปกปิดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับที่ดินซึ่งตกอยู่ในเขตที่ดินที่ต้องถูกทางราชการเวนคืนโดยทุจริตแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ. ๑๕๑/๒๕๓๗)

๓. การได้ไปซึ่งทรัพย์สินโดยการหลอกลวง

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ ผลประการหนึ่งคือการได้ไปซึ่งทรัพย์สินต้องเป็นเพราะเชื่อในคำหลอกลวงนั้น อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ถ้าผู้ถูกหลอกลวงมิได้หลงเชื่อคำหลอกลวง แต่ได้ทรัพย์สินไปเพราะเหตุอื่น ไม่ถือเป็นการหลอกลวง

- จำเลยอ้างว่า จำเลยมีสิทธินำของจากสโมสรท่าเรือมาขายได้ในราคาถูก ถ้าผู้เสียหายจะซื้อจำเลยคิดเอาแต่ค่าช่วยจัดการ ผู้เสียหายเห็นว่าก็มีกำไรดี จึงมอบเงินให้จำเลยไปซื้อ ต่อมาจำเลยบอกว่าเอาของมาให้ไม่ได้ และจะเอาของนั้นไปขายที่อื่นแล้วนำผลกำไรมาให้ ผู้เสียหายก็ไม่ว่าอะไร แล้วจำเลยก็นำผลกำไรมาให้ปฏิบัติกันอย่างนี้หลายครั้ง ครั้งสุดท้ายที่จำเลยยังไม่ทันได้คืนทุนและกำไรให้ผู้เสียหาย ก็น่าจะเป็นเพราะถูกจับเสียก่อน ตามพฤติการณ์ดังนี้แสดงว่า ผู้เสียหายมุ่งเอาผลกำไรที่จำเลยขายของที่ซื้อมานั้นโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า จำเลยจะได้ซื้อของนั้นมาจากที่ใด ดังนั้นแม้จำเลยจะบอกแก่ผู้เสียหายว่ามีสิทธิออกของจากสโมสรท่าเรือแต่ผู้เดียวซึ่งไม่เป็นความจริง และสโมสรท่าเรือไม่มีชื่อร้อยเอกสุพรที่รับผิดชอบในการออกของตามที่จำเลยอ้างก็ตาม ก็หาใช่เป็นข้อสำคัญที่จะถือว่าจำเลยหลอกลวงผู้เสียหายอันจะเป็นผิดฐานฉ้อโกงไม่ หากแต่เป็นเรื่องที่จำเลยไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ได้รับรองไว้ต่อผู้เสียหายเท่านั้น (ฎ. ๒๓๐๓/๒๕๑๘)

- จำเลยทั้งสองร่วมกันนำ ธ. มาสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์โจทก์ร่วม โดยแจ้งแก่โจทก์ร่วมว่า ธ. คือ บ. บิดาจำเลยที่ ๑ เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงรับ บ. เป็นสมาชิก ความจริงแล้วขณะนั้น บ. ป่วยเป็นโรคมะเร็งในลำไส้ ไม่สามารถเดินไปไหนมาไหนได้ การหลอกลวงมีผลเพียงให้โจทก์ร่วมรับ บ. เข้าเป็นสมาชิกเท่านั้น หาได้ทำให้จำเลยทั้งสองได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมไม่ แม้ต่อมาโจทก์ร่วมจะจ่ายเงินสงเคราะห์ให้จำเลยที่ ๑ ไปจำนวน ๙๒,๐๐๐ บาท แต่ก็เนื่องจาก

บ. ถึงแก่กรรมหาใช้เนื่องจากจำเลยทั้งสองหลอกลวงไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง พนักงานอัยการโจทก์ยอมไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนโจทก์ร่วมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ คำขอส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมที่ขอถือเอาตามฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ยอมตกไปด้วย ศาลไม่อาจสั่งให้จำเลยทั้งสองคืนเงินจำนวน ๙๒,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ร่วมได้ (ฎ. ๓๖๖๗/๒๕๔๒)

การได้ไปซึ่งการบริการบางอย่าง แม้อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ก็ไม่ถือว่าเป็นการได้ทรัพย์สินไป

- การที่จำเลยหลอกลวงให้ผู้เสียหายรับจ้างทำการขนส่งให้จำเลยแล้วไม่ชำระค่าขนส่งที่ตกลงไว้ว่าจะชำระให้ นั้น จำเลยได้รับผลเพียงการขนส่งจากผู้เสียหายไม่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ. ๑๗๓๓/๒๕๑๖)

- โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ให้โจทก์เป็นนายหน้าหาคนซื้อที่ดินของจำเลยที่ ๑ โดยตกลงให้ค่านายหน้าแก่โจทก์ร้อยละ ๑๐ โจทก์ชักนำให้จำเลยที่ ๒ พ. บ. และ ก. ไปซื้อ โดยโจทก์เป็นผู้จัดการให้จำเลยที่ ๒ นำไปซื้อ ต่อมาเมื่อโจทก์สอบถาม จำเลยทั้งสองได้ร่วมกันทุจริตแจ้งข้อความอันเป็นเท็จปกปิดความจริงต่อโจทก์โดยบอกว่ายังไม่ได้ขายที่ดินให้ใคร ซึ่งความจริงได้ขายให้ บ. และ ก. ไปแล้ว การแจ้งเท็จและปกปิดความจริง ทำให้จำเลยทั้งสองได้ไปซึ่งค่านายหน้าอันเป็นสิทธิของโจทก์เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ดังนี้ หากจะฟังว่าจำเลยหลอกลวงโจทก์ตามฟ้องจริง การหลอกลวงเช่นนั้นก็ได้ทำให้จำเลยได้เงินไปจากโจทก์ซึ่งอ้างว่าถูกหลอกลวงหรือจากบุคคลที่สามแต่อย่างใด เงินที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้ไปนั้นเป็นเพียงเงินค่านายหน้าซึ่งโจทก์ถือว่าตนมีสิทธิจะได้ และจำเลยไม่ชำระให้เท่านั้นเป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องว่ากล่าวกันในทางแพ่ง การกระทำของจำเลยไม่มีมูลเป็นความผิดตามฟ้อง (ฎ. ๑๒๗๙/๒๕๑๗)

- โจทก์ขับรถยนต์ของโจทก์ลงจากอาคารจอดรถของจำเลยแล้วแสดงบัตรจอดรถที่มีตราประทับว่าบริการแผนกจัดเลี้ยง ๑๔ ต่อ น. พนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งทำหน้าที่เก็บค่าบริการจอดรถ โจทก์จึงไม่เสียค่าจอดรถแก่จำเลย โดยโจทก์ทราบดีว่าจำเลยซึ่งเป็นนายจ้างมีข้อกำหนดมิให้พนักงานนำรถขึ้นไปจอดบนอาคารจอดรถ และโจทก์ทราบอยู่แล้วว่าวันเกิดเหตุมีการนำรถขึ้นไปจอดโดยไม่มีสิทธิและไม่ได้รับการยกเว้น และโจทก์ควรจะต้องแจ้งความจริงดังกล่าวให้ น. ทราบขณะยื่นบัตรจอดรถนั้น มิใช่กรณีที่ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ตอนแรก กรณีจะต้องได้ความว่าผู้กระทำผิดได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงโจทก์ แสดงบัตรจอดรถที่มีตราประทับว่าบริการแผนกจัดเลี้ยง ๑๔ ต่อ น. เพื่อจอดรถโดยไม่ต้องเสียค่าจอดรถเท่านั้น โจทก์ได้รับผลเพียงการบริการจอดรถจากจำเลยโจทก์หาได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากจำเลยไม่ การกระทำของโจทก์จึงไม่เป็นความผิดอาญาฐานฉ้อโกง และมีได้เป็นการจงใจทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย (ฎ. ๗๒๖๔/๒๕๔๓)

การนำสืบถึงการได้ทรัพย์สินไปนั้นเป็นสาระสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบให้ได้ว่า จำเลยได้ทรัพย์สินจากผู้เสียหายโดยการหลอกลวงอย่างไรบ้าง จำนวนเท่าใด เพื่อประโยชน์ในการขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินด้วย

- การที่จำเลยหลอกลวงโจทก์ร่วมโดยกล่าวเท็จชักชวนโจทก์ร่วมให้นำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารล่วงหน้ารายละ ๒,๐๐๐ บาท จากยอดเบี้ยเลี้ยงทหารที่สามารถเบิกจ่ายได้จริงรายละ ๒,๖๐๐ บาท ซึ่งความจริงจำเลยไม่สามารถนำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารและมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงแต่อย่างใด

เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อตกลงซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารรวม ๑๑๘ ราย และมอบเงินรวม ๒๓๖,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลยไป การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑

เมื่อไม่ปรากฏว่ามีข้อห้ามการซื้อขายเบี้ยเลี้ยงทหาร ดังนั้น การซื้อขายเบี้ยเลี้ยงทหารที่จำเลยหลอกโจทก์ร่วมจึงไม่ใช่กิจการที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้าม แต่เป็นเพียงข้ออ้างของจำเลยเพื่อจูงใจให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อและยินยอมมอบเงินให้จำเลย ซึ่งโจทก์ร่วมได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

การกระทำผิดของจำเลยไม่สุจริตมุ่งเอาประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นเงินจำนวนมากโดยจำเลยไม่ได้กระทำการใดที่แสดงว่าสำนึกผิดและมีเหตุอันควรปรานี แม้จำเลยจะไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนและมีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัวไม่สมควรรอการลงโทษจำคุก (ฎ. ๔๐๐๕/๒๕๕๑)

- จำเลยทั้งสามกับ ย. ทำที่ขอซื้อผ้าจากโจทก์ร่วม โดยหลอกให้โจทก์ร่วมขนผ้าขึ้นรถแล้วบอกว่าจะชำระค่าผ้าก่อน ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือให้ตามไปเก็บจาก ย. เมื่อบุตรสาวของโจทก์ร่วมร้องขอให้ภริยาของโจทก์ร่วมเข้าไปดูแลบุตรสาวภายในร้าน จำเลยทั้งสามกับ ย. ก็พากันนำรถบรรทุกผ้าออกไปจากร้านทันที จำเลยทั้งสามกับ ย. มีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่าจะซื้อผ้ามาแต่ต้นด้วยการวางแผนการเป็นขั้นตอนและไม่มีเจตนาจะใช้ราคาผ้าเลย จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑, ๘๓ มิใช่ลักทรัพย์ดังที่โจทก์ฟ้อง แต่ข้อแตกต่างดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม มิให้ถือว่าต่างกันข้อสาระสำคัญทั้งจำเลยทั้งสามมิได้หลงต่อสู้อัยการ ศาลยอมลงโทษฐานฉ้อโกงตามข้อเท็จจริงที่ได้ความได้ตามมาตรา ๑๙๒ วรรคสาม (ฎ. ๖๓๓/๒๕๕๖)

นอกจากการได้ไปซึ่งทรัพย์สินแล้ว หากการหลอกลวงนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิก็เป็นผลจากการกระทำผิดและเป็นความผิดฐานฉ้อโกงเช่นกัน

- การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จะต้องเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต มิใช่ได้ทรัพย์สินไปเพราะผู้อื่นยินยอมมอบให้เนื่องจากถูกหลอกลวง เมื่อจำเลยจัดทำใบเบิกเงินทรงจ่ายซึ่งมีค่าใช้จ่ายไม่ตรงตามความเป็นจริง จึงเป็นการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ การอนุมัติให้จำเลยเบิกเงินไปเกิดจากการที่พนักงานและกรรมการของโจทก์ร่วมหลงเชื่อข้อความในเอกสาร จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง แม้โจทก์จะฟ้องขอให้ลงโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลก็มีอำนาจลงโทษในความผิดฐานฉ้อโกงได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม

แม้คำขอบังคับในคดีนี้กับคดีของศาลแรงงานกลางจะมีลักษณะเป็นอย่างเดียวกัน คือขอให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย แต่ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในคดีนี้เนื่องมาจากการกระทำผิดอาญา ส่วนคดีของศาลแรงงานกลางมีที่มาจากมูลกรณีของการผิดสัญญาจ้างแรงงาน พนักงานอัยการไม่อาจจะอาศัยสิทธิในเรื่องของสัญญาจ้างแรงงานมาเป็นข้ออ้างในคำขอส่วนแบ่งได้ จึงมิใช่เป็นกรณีที่เป็นการฟ้องคดีในเรื่องเดียวกัน ไม่เป็นฟ้องซ้อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕

จำเลยเป็นพนักงานของโจทก์ร่วม ฉ้อโกงเงินของโจทก์ร่วมไปและถูกฟ้องหลายคดี แต่คดีนี้และคดีอื่นมีความเกี่ยวพันกันจนอาจฟ้องเป็นคดีเดียวกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๐ วรรคหนึ่ง การนับโทษต่อจึงต้องอยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ (๑) กล่าวคือ เมื่อรวมโทษจำคุกทุกกระทงทุกคดีแล้วจะเกิน ๑๐ ปี ไม่ได้ คดีนี้จำเลยถูกลงโทษเต็มตามกำหนดโทษดังกล่าวแล้วย่อม

ไม่อาจนำโทษคดีนี้ไปนับต่อจากโทษคดีอื่นได้เพราะจะทำให้จำเลยได้รับโทษจำคุกเกินกำหนดที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ (๑) บัญญัติไว้ (ฎ. ๓๙๔/๒๕๕๓)

- คำว่า “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น การที่จำเลยทั้งสองสมคบหลอกหลวงโจทก์โดยจำเลยที่ ๒ แสดงตนต่อโจทก์ว่าเป็นนายเซวง แซ่กู่ เจ้าของที่ดินตาม น.ส.๓ จนโจทก์หลงเชื่อทำหนังสือรับรองทรัพย์สินยื่นขอประกันตัวนายกุหลาบ ต่อศาลนั้น แม้จะไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับประโยชน์เป็นทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ทำให้นายกุหลาบได้รับประโยชน์จากการใช้หนังสือรับรองทรัพย์สินนั้นอ้างต่อศาลจนได้รับประกันตัวไป ซึ่งย่อมถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่นอันเป็นการกระทำโดยทุจริตเช่นกัน

คำว่า “เอกสารสิทธิ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๙) นั้นมุ่งหมายถึงเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งซึ่งสิทธิหรือหนี้สินและเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการเปลี่ยนแปลง โอนหรือระงับซึ่งสิทธิหรือหนี้สินทุกอย่าง หนังสือรับรองทรัพย์สินที่ยื่นขอประกันตัวจำเลยต่อศาลซึ่งผู้ยื่นหนังสือดังกล่าวรับรองต่อศาลว่า หลักทรัพย์ตามบัญชีคำร้องขอประกันเป็นของผู้ประกัน หากบังคับแก่ทรัพย์ตามสัญญาประกันไม่ได้หรือได้ไม่ครบ ผู้ทำหนังสือรับรองทรัพย์สินย่อมรับผิดชอบใช้เงินจนครบ ซึ่งเท่ากับเป็นหนังสือค้ำประกันผู้ขอประกันตัวอีกชั้นหนึ่งนั้นเป็นเอกสารสิทธิตามความหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าว (ฎ. ๘๖๓/๒๕๑๓)

- โจทก์มอบเช็คค้ำประกันที่จำเลยที่ ๒ สั่งจ่ายชำระหนี้ค่าซื้อฟิล์มภาพยนตร์ซึ่งจำเลยที่ ๑ ซื้อไปจากโจทก์คืนให้แก่จำเลยทั้งสองโดยหลงเชื่อคำขอของจำเลยทั้งสองว่า จำเลยทั้งสองจะนำรถยนต์มามอบให้แก่โจทก์เป็นการแลกกับเช็คค้ำประกันในวันรุ่งขึ้นซึ่งไม่เป็นความจริง จำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรกในขณะที่จำเลยทั้งสองมาแจ้งโจทก์ว่าจะนำรถยนต์มามอบให้แก่โจทก์ไม่ใช่เรื่องผิดค้ำมั่นสัญญา เพราะการที่จำเลยทั้งสองแจ้งโจทก์ว่าจะนำรถยนต์มามอบให้แก่โจทก์ไม่ใช่เหตุการณ์ตามความเป็นจริงในขณะนั้น แต่เป็นแผนการกำหนดขึ้นเพื่อให้โจทก์หลงเชื่อเป็นการหลอกหลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และโดยการหลอกหลวงดังกล่าวได้ไปซึ่งเช็คอันเป็นทรัพย์สินจากโจทก์ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ และยังเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารของโจทก์ ทำให้โจทก์ขาดเอกสารที่จะฟ้องร้องบังคับคดีตามกฎหมาย อันน่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘๘ อีกด้วย (ฎ. ๑๐๓๓/๒๕๓๔)

๔. การนำสืบถึงเจตนาทุจริต

โดยที่องค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำความผิดโดยทุจริต ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายใน การนำสืบถึงเจตนาทุจริตจึงเป็นการแยกแยะลักษณะของการกระทำผิดทางอาญากับการผิดสัญญาทางแพ่งออกจากกัน วิธีการนำสืบถึงเจตนาทุจริตได้กล่าวไว้แล้วในส่วนที่ ๒ ข้อ ๒.๓ จึงจะไม่นำมากล่าวซ้ำอีก

สำหรับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๒ เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยการกระทำ ๒ ประการ คือ (๑) การแสดงตนเป็นคนอื่น ซึ่งน่าจะมีความหมายเดียวกับการแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น ตามมาตรา ๓๓๕ (๕) เช่น การหลอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แสดงตัวว่าเป็นตัวผู้ถือบัตรประชาชนปลอม หลอกขายรถยนต์ตามทะเบียนรถ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชนปลอม เป็นการแสดงตนเป็นคนอื่นตามมาตรา ๓๔๒ (๑) (ฎ. ๒๒๓๙/๒๕๒๒)

ส่วนกรณีตาม (๒) เป็นการกระทำโดยอาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง คำว่าเด็กคงต้องอาศัยนิยามตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ สำหรับความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวงไม่ถึงกับต้องวิกลจริต แต่หมายความถึงผู้ที่มีภาวะแห่งจิตต่ำกว่าปกติ และถูกหลอกลวงเพราะความอ่อนแอทางจิตนั้น เช่น คนชรา คนป่วย คนสติไม่ปกติซึ่งหลงใหลหรือเชื่อคนง่ายกว่าธรรมดา เป็นต้น^{๙๐}

ส่วนที่ ๑๑ ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน

การนำสืบความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน มีลักษณะเช่นเดียวกับการนำสืบความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ เพียงแต่เปลี่ยนแปลงจากผู้ถูกหลอกลวงเป็นประชาชนเท่านั้น

คำว่า “ประชาชน” หมายถึง บุคคลทั่วไป ไม่จำกัดว่าเป็นผู้ใด ดังนั้นการกระทำต่อประชาชนจึงขึ้นอยู่กับวิธีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนว่า วิธีการดังกล่าวเผยแพร่ไปในหมู่ประชาชนมากน้อยเพียงใด วิธีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จจึงเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการต้องนำสืบด้วย

- การแสดงเท็จต่อประชาชนไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เสียหายมากหรือน้อยคน แต่คือเจตนาแสดงเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญ แม้ไม่ได้ความว่าจำเลยหลอกลวงผู้อื่นอีก นอกจากผู้เสียหายรายเดียว แต่แสดงเจตนาต่อประชาชนทั่วไป เช่น หลอกให้สมัครฝากเงินไว้กับบริษัทจำเลย ก็ผิดมาตรา ๓๔๓ (ฎ.๑๘๖๗/๒๕๒๓)

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๘/๒๕๕๑ ขึ้นป้ายคลินิกแสดงข้อความว่าแพทย์ทันตกรรม รับผิดชอบรักษาโรคฟัน ทั้งๆ ที่ไม่มีทันตแพทย์ประจำคลินิก ไม่มีทันตแพทย์ที่ได้รับหนังสือแสดงว่ามีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพสาขาจัดฟัน กลับใช้บุคคลมิใช่ทันตแพทย์ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตเป็นผู้รักษาและรับผิดชอบให้แก่บุคคลทั่วไป เป็นการหลอกลวงประชาชนและได้รับเงินค่ารักษาไปเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๕ เป็นความผิดฐานฉ้อโกงค่าอาหารหรือโรงแรม องค์ประกอบความผิดสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบในความผิดฐานนี้ คือ การสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มประการหนึ่ง หรือการเข้าอยู่ในโรงแรมอีกประการหนึ่ง ในส่วนของการสั่งซื้อข้อกฎหมายมิได้จำกัดว่าจะต้องซื้อจากผู้ใด ดังนั้นในการนำสืบผู้เสียหายจึงต้องนำสืบถึงการประกอบอาชีพของผู้เสียหายให้ได้ความว่าประกอบอาชีพขายอาหารหรือเครื่องดื่ม จำเลยเป็นผู้สั่งซื้ออาหารหรือเครื่องดื่ม และเมื่อสั่งซื้อแล้วจำเลยได้บริโภคอาหารนั้น มิใช่จำเลยสั่งซื้อแล้วห่อไปกินที่อื่น ดังนั้นผู้ที่สั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มจึงต้องเป็นบุคคลคนเดียวกัน หากเป็นกรณีผู้จัดงานเลี้ยงเชิญแขกมาบริโภคอาหารไม่อยู่ในความหมายของมาตรานี้

- จำเลยใช้นาย ก. ไปเอาสุรา ๓๐ ขวด ราคา ๓๐๐ บาท จากผู้เสียหาย จะชำระเงินภายหลังแต่ก็ไม่ชำระ ไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เพราะเป็นการซื้อเชื่อ ไม่ใช่การสั่งซื้อและบริโภคโดยจะชำระราคาในพื้นที่นั้น (ฎ. ๑๐๗๗/๒๕๕๑)

⁹⁰ ศ.จิตติ ดิงศภัทย์, อ้างแล้ว, หน้า 2548.

ส่วนที่ ๑๒ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าหนี้กฎหมายบัญญัติไว้ ๒ ลักษณะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๙ และ ๓๕๐ ซึ่งแตกต่างกันในลักษณะขององค์ประกอบความผิด ดังนั้นการนำสืบถึงข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย จึงต้องนำสืบในสาระสำคัญดังนี้

๑๒.๑ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๙ โดยที่องค์ประกอบความผิดถึงการเอาไปแล้ว ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการต้องนำสืบไปประการแรก คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยว่ามีนิติสัมพันธ์กันอย่างไร มูลหนี้ประธานอันเป็นเหตุให้มีการจำนำทรัพย์สิน คือ มูลหนี้ใด ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แล้วจึงนำสืบถึงทรัพย์สินที่จำเลยนำมาจำนำเป็นหลักประกันการชำระหนี้ไว้

มีข้อสังเกตว่าการนำสืบถึงการจำนำทรัพย์สินเป็นประกันนั้น ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๗ มิใช่สิทธิที่จะก่อให้เกิดขึ้นได้โดยอาศัยข้อตกลงระหว่างกัน ทรัพย์สินที่จำนำต้องเป็นสิ่งหาทรัพย์สินและต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำแก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ เอกสารบางอย่างที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้จำนำได้ เช่น โฉนดที่ดิน แม้จะมอบประกันหนี้ไว้ก็ไม่ใช่ว่าจำนำ เพราะมิได้มอบไว้ในลักษณะการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๗ นอกจากนี้หากการจำนำระงับไปโดยผู้รับจำนำยอมให้ผู้จำนำกลับได้ครอบครองทรัพย์สินที่จำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๖๘ การที่ผู้จำนำไม่ส่งคืนก็ไม่เป็นความผิดฐานนี้เช่นกัน

- เจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้เอาโคที่จำนำไว้กลับไปหากไม่ให้เสร็จก่อนแล้วจะนำมาคืนให้เจ้าหนี้ แต่ลูกหนี้โอนโคให้คนอื่นไปไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ (ฎ. ๔๙๐/๒๕๐๒)

๑๒.๒ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ โดยที่องค์ประกอบความผิดเป็นการย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ในการดำเนินคดีชั้นศาลในความผิดฐานนี้ สิ่งแรกที่ต้องนำสืบคือความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ ไม่ว่าจะมีความพิพาทของศาลหรือไม่ก็ตาม หนี้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นหนี้เงิน อาจเป็นหนี้อื่นๆ ก็ได้ เช่น การโอนที่ดินคืน หากมีการยกย้ายถ่ายเทที่ดินไปเป็นของบุคคลอื่น ก็อาจเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้

- ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบประการต่อมาคือ การที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิทางศาลหรือจะใช้สิทธิทางศาล คือการฟ้องหรือจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ถ้าเจ้าหนี้ยังไม่คิดจะฟ้องคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ความผิดตามมาตรานี้ยังไม่เกิดขึ้น (ฎ. ๑๐๕๔/๒๕๐๗) อย่างไรก็ตามความผิดฐานนี้มีได้ถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดทางแพ่งมาเป็นองค์ประกอบความผิดในทางอาญา เพียงแต่รู้ว่าเจ้าหนี้จะใช้สิทธิทางศาลแล้วกระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็เป็นความผิดแล้ว (ฎ. ๑๖๙๘/๒๕๓๕)

ข้อนำสืบประการต่อมาคือลักษณะการกระทำว่าจำเลยกระทำการในลักษณะเช่นใด การกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ นี้ มีลักษณะ ๔ ประการ คือ^{๙๑}

^{๙๑} ศ.จิตติ ติงศภัทย์, อ้างแล้ว, น.2618-2629.

๑. ย้ายไปเสีย หมายความว่า เปลี่ยนที่ตั้งของทรัพย์สินไปจากที่เดิม ต่างกับการเอาไปเสียใน มาตรา ๓๔๙ ซึ่งทรัพย์สินอยู่ในครอบครองของผู้รับจำนำ จึงต้องเอาไปจากการครอบครอง แต่ในมาตรา ๓๕๐ นี้ ทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ เพียงแต่ย้ายที่ตั้งไม่ต้องเอาไปจากการครอบครองของลูกหนี้ ก็คือ เป็นการย้ายไปเสียได้

๒. ซ่อนเร้น หมายความว่า เป็นการปกปิดไม่ให้รู้ว่าทรัพย์สินอยู่ที่ใด

๓. โอนให้ผู้อื่น หมายความว่า โอนกรรมสิทธิ์ จึงต้องมีการโอนในทางกรรมสิทธิ์ เช่น การจดทะเบียนโอนขายที่ดิน เป็นต้น

๔. การแกล้งให้ตนเป็นหนี้อันไม่จริง ได้แก่ การแสดงเจตนาลงตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕ วรรคต้น ซึ่งเป็นความผิดสำเร็จตั้งแต่แกล้งแสดงเจตนาเป็นหนี้ ไม่ต้องมีการฟ้อง หรือขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

ข้อนำสืบประการสุดท้ายคือการนำสืบถึงเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่น ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน การนำสืบถึงเจตนาพิเศษนี้คือ การนำสืบข้อเท็จจริงอื่นๆ อันเป็นเหตุผลที่ฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาเช่นนั้น เช่น การย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้ผู้อื่นเป็นเหตุให้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอันใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้ เป็นต้น ซึ่งต้องศึกษาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อเป็นแนวทางในการนำสืบด้วย

- ลูกหนี้ตามคำพิพากษายกที่ดินที่จำนองไว้ แล้วชำระหนี้จำนองพอดี ไม่มีเงินไปชำระหนี้ตามคำพิพากษา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐ (ฎ. ๒๕๘๕/๒๕๒๔)

ส่วนที่ ๑๓ ความผิดฐานยักยอก

ความผิดฐานยักยอก เป็นความผิดที่ใกล้เคียงกับการผิดสัญญาทางแพ่งเช่นเดียวกับความผิดฐานฉ้อโกง ดังนั้นวิธีการนำสืบความผิดฐานนี้จึงคล้ายคลึงกับการนำสืบความผิดฐานฉ้อโกง จะแตกต่างกันตามองค์ประกอบความผิด ซึ่งอาจกล่าวโดยละเอียดดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย

โดยสภาพของการกระทำความผิดฐานยักยอก คือการเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายที่อยู่ ในความครอบครองของตนเองไปเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สาม การที่จำเลยได้ทรัพย์สินไว้ในความครอบครองจึงต้องเกิดจากการส่งมอบทรัพย์สินของผู้เสียหายให้กับจำเลยไว้ ดังนั้นหากผู้เสียหายกับจำเลยไม่รู้จักคุ้นเคยหรือไม่มีความไว้วางใจย่อมเป็นการยากที่ผู้เสียหายจะมอบทรัพย์สินให้จำเลยไว้ในความครอบครอง มูลเหตุของการมอบทรัพย์สินจึงเป็นสาระสำคัญที่พนักงานอัยการต้องนำสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาล นอกจากนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นข้อพิสูจน์ด้วยว่าจำเลยกระทำความผิดฐานยักยอกหรือไม่ด้วย

- โจทก์ร่วมและจำเลยค้าขายเพชรด้วยกัน และโจทก์ร่วมเป็นหนี้จำเลย การที่โจทก์ร่วมมอบแหวนเพชรให้จำเลยไปจำหน่าย จำเลยจะต้องนำเงินมาชำระค่าแหวนเพชรตามที่ได้ตกลงกัน กรณีมิใช่จำเลยได้รับมอบหมายให้รับแหวนเพชรไว้ในฐานตัวแทนโจทก์ร่วม แต่เป็นกรณีที่โจทก์ร่วมให้นำไปจำหน่ายแม้เมื่อถึงกำหนดชำระราคาจำเลยไม่นำเงินชำระให้โจทก์ร่วม ก็เป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งจึงไม่มีความผิดฐาน

ยกยกอทรัพย์ ปัญหาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ถึงแม้จำเลยจะไม่ได้ฎีกา ศาลฎีกาก็สามารถหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎ. ๔๙๓๒/๒๕๔๓)

- จำเลยรับนาฬิกาข้อมือจำนวน ๗ เรือน ของผู้เสียหายไปเพื่อให้สามีตรวจดูโดยมีเจตนาจะซื้อขายกันและมีข้อตกลงจะใช้เวลาในการตรวจดูประมาณ ๑๔ วัน หากจำเลยไม่ตกลงซื้อจะต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าไม่ซื้อหรือส่งนาฬิกาคืน ถ้าครบกำหนด ๑๔ วัน แล้วจำเลยไม่แจ้งต่อผู้เสียหายและไม่ส่งมอบนาฬิกาคืน ย่อมถือว่าจำเลยตกลงซื้อนาฬิกาทั้ง ๗ เรือน อันเป็นผลให้การซื้อขายเมื่อชอบมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๐๘ จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระราคาให้แก่ผู้เสียหาย หากไม่ชำระผู้เสียหายต้องไปว่ากล่าวแก่จำเลยในทางแพ่งตามสัญญาซื้อขายเมื่อชอบ จำเลยไม่มีความผิดฐานยกยก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ก็บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” ดังนั้น เมื่อมีข้อสงสัยว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ขายให้จำเลยผู้ซื้อยืมสินค้าไปตรวจดูเพื่อตัดสินใจว่าจะซื้อหรือไม่เป็นกรณีที่มีการตกลงซื้อขายเมื่อชอบกันแล้ว กรณีก็ต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย โดยฟังว่าข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยเป็นเรื่องสัญญาซื้อขายเมื่อชอบ จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑ มาใช้ตีความเพื่อลงโทษจำเลยไม่ได้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานยกยก (ฎ. ๓๘๘๙/๒๕๔๘)

- โจทก์ประกอบกิจการให้เช่าซื้อรถแท็กซี่ มีเจ้าของรถแท็กซี่นำรถมาร่วมกิจการกับโจทก์โดยใช้ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถและมอบให้โจทก์นำรถแท็กซี่ออกให้เช่าซื้อ แต่สัญญาเช่าซื้อทำกันระหว่างเจ้าของรถแท็กซี่กับผู้เช่าซื้อ กำหนดชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายวัน ในกรณีนี้โจทก์ว่าจ้างจำเลยที่ ๑ เป็นผู้เก็บค่าเช่าซื้อแทน จำเลยที่ ๑ เก็บค่าเช่าซื้อไว้แล้วไม่ส่งให้โจทก์เบียดบังเอาเงินค่าเช่าซื้อที่รับไว้แทนโจทก์ไปโดยทุจริต จึงมีความผิดฐานยกยก และแม้เงินดังกล่าวจะมีใช้ของโจทก์ แต่โจทก์ต้องส่งเงินดังกล่าวให้แก่เจ้าของรถหลังจากหักค่าใช้จ่ายของโจทก์แล้ว โจทก์จึงอยู่ในฐานะผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสอง (ฎ. ๔๘๒๓/๒๕๕๒)

- เมื่อ ส. ถึงแก่ความตาย ทายาทของ ส. ตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินของ ส. ว่า บุคคลใดได้รับยกให้ที่ดินแปลงใดก่อน ส. ถึงแก่ความตาย และทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นก็ให้ตกเป็นของบุคคลนั้น จำเลยได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาทตั้งแต่ ส. ถึงแก่ความตายแต่ผู้เดียว กรณีจึงต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคหนึ่ง โจทก์ทั้งสามจะเรียกร้องเอาส่วนแบ่งให้ผิดไปจากที่ได้แบ่งปันกันไปแล้วอีกไม่ได้ แม้ภายหลังจำเลยไปยื่นขอจัดการมรดกก็ไม่ทำให้ที่ดินพิพาทกลับกลายเป็นทรัพย์สินมรดกที่ยังไม่ได้แบ่งปันกันระหว่างทายาท เพราะจำเลยประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนให้ได้สิทธิโดยสมบูรณ์ในที่ดินพิพาทเท่านั้น มิใช่เพื่อประโยชน์แก่โจทก์ทั้งสามซึ่งสิ้นสิทธิในที่ดินพิพาทแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานยกยก (ฎ. ๖๖๗๑/๒๕๕๑)

- การที่ อ. ผู้เสียหายตกลงให้จำเลยเอารถกระบะที่ผู้เสียหายทำสัญญาเช่าซื้อไปใช้โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อ โดยมีข้อตกลงกันระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยว่า จำเลยจะเป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย หลังจากจำเลยได้รับการครอบครองรถกระบะจากผู้เสียหายแล้ว ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยพารถกระบะหลบหนีไปขายแก่บุคคลภายนอก หรือแอบอ้างว่าเป็นรถกระบะของตนเอง ด้วยการปฏิเสธว่าไม่ได้รับมอบรถกระบะจาก

ผู้เสียหายแต่อย่างใด แต่จำเลยครอบครองใช้รถกระบะนั้นโดยเปิดเผยและได้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหายเรื่อยมาจำนวนถึง ๕ วงศ์ติดต่อกัน ต่อมาจำเลยค้างส่งค่าวงศ์จึงได้มอบรถกระบะให้ ช. โดยทำความตกลงกับ ช. ให้ ช. เป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อที่เหลือต่อไป พฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยรวมทั้งที่จำเลยรับเงินมัดจำจาก ช. ในวันทำสัญญาเป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท และในสัญญาระบุว่าจำเลยและ ช. ซื้อขายรถยนต์ (รถกระบะ) นั้น ยังมีใช้การเอารถกระบะทรัพย์สินของผู้ให้เช่าซื้อไปขายแต่เป็นเพียงการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. โดยมีข้อตกลงให้ ช. มีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อต่อไป เพราะจำเลยประสงค์จะหาบุคคลอื่นมาช่วยรับภาระในการผ่อนค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย จำเลยจึงมิได้เบียดบังเอารถกระบะดังกล่าวเป็นของตนเองหรือผู้อื่นโดยทุจริต ไม่เป็นเหตุทำให้การกระทำของจำเลยที่ไม่เป็นความผิดกลับกลายเป็นความผิดไปแต่อย่างใด

การที่จำเลยโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. แม้จะมีได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซื้อก็มีผลในทางแพ่งเพียงว่า ผู้ให้เช่าซื้อยังคงมีสิทธิเรียกค่าเช่าซื้อที่ค้างจากผู้เสียหายผู้เช่าซื้อเดิมได้ต่อไป รวมทั้งเรียกค่าเสียหายในการที่ผู้ให้เช่าซื้อไม่อาจติดตามยึดรถกระบะคืนจากจำเลยได้ จำเลยย่อมไม่มีความผิดฐานยักยอก (ฎ. ๒๗๑๖/๒๕๕๔)

๒. ลักษณะของการกระทำ

โดยที่ลักษณะของการกระทำความผิดฐานยักยอก คือ การเบียดบังทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครองของตน ข้อเท็จจริงประการแรกที่ต้องนำสืบคือการครอบครองทรัพย์สินของจำเลย ต้องนำสืบให้ได้ความโดยชัดแจ้งว่าจำเลยได้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยการครอบครองทรัพย์สินก็ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๗ คือหากจำเลยไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินก็ไม่อาจกระทำความผิดฐานนี้ได้

- ความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ นั้น นอกจากจะมีการเบียดบังเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริตแล้ว จะต้องได้ความด้วยว่าผู้เบียดบังนั้นได้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลย (หุ้นส่วนของห้างโจทก์) เป็นแต่เพียงมีชื่อในโฉนดพิพาทแทนโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อันแท้จริงเท่านั้น โดยจำเลยมิได้เข้าเกี่ยวข้องครอบครองที่ดินโฉนดพิพาทแต่อย่างใด จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นตามความหมายแห่งมาตรา ๓๕๒ แม้จำเลยเอาที่ดินโฉนดดังกล่าวไปทำสัญญาขายฝากให้แก่ผู้มีชื่อโดยมิได้รับอนุญาตหรือความยินยอมจากโจทก์ จำเลยก็ไม่มีความผิดฐานยักยอก (ฎ. ๒๑๖/๒๕๑๙)

- ผู้เสียหายมอบหมายให้จำเลยที่ ๑ ดูแลการปรับที่ดินแทนแม้ผู้เสียหายสัญญาว่าเมื่อปรับพื้นที่เรียบร้อยแล้วจะยอมให้จำเลยที่ ๑ ทำประโยชน์ในที่ดินเป็นเวลา ๓ ปีก็ตาม แต่ระหว่างปรับที่ดินของผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ ย่อมอยู่ในฐานะผู้ดูแลการปรับพื้นที่แทนผู้เสียหายเท่านั้น หากผู้เสียหายมอบการครอบครองที่ดินที่จะปรับให้จำเลยที่ ๑ ครอบครองไม่เมื่อฟังไม่ได้ว่าผู้เสียหายยินยอมให้จำเลยที่ ๑ ขุดบ่อหรือสระโดยยกดินที่ขุดได้ให้ผู้ขุดเป็นการตอบแทน การที่จำเลยที่ ๑ จัดการให้จำเลยที่ ๒ ขุดดินในที่ดินของผู้เสียหายไปจึงเป็นการเอาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หาใช่ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ไม่ (ฎ. ๘๑๖/๒๕๔๐)

ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบประการต่อมาคือ การเบียดบังเอาทรัพย์สินเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม ศ.จิตติ ดิงศภัทย์ อธิบายว่า^{๙๒} ต้องเอาไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์ ทั้งไม่ใช่การกระทำที่เป็นการทำลายทรัพย์สินให้สูญสิ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำก็ได้ โดยการกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นแสดงให้เห็นเจตนาจำหนำของนั้นเสมือนหนึ่งว่าผู้กระทำเป็นเจ้าของ เช่น บริโภค ขาย เปลี่ยนแปลง จำนำ เอารวมกับทรัพย์สินของตนเอง ปกปิดหรือปฏิเสธสิทธิของเจ้าของที่แท้จริง ละเลยเสียไม่กระทำตามหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องแจ้งการที่ได้รับของไว้ หรือไม่ส่งมอบของตามหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบ ดังนั้นพฤติกรรมการกระทำหรืองดเว้นการกระทำทั้งหมดจึงเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการต้องทำความเข้าใจและนำสืบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยละเอียด

- ความผิดฐานยักยอกเป็นเรื่องที่ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต คำว่าโดยทุจริต หมายถึง การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น เมื่อจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกมีหน้าที่จัดการทรัพย์สินมรดกเพื่อประโยชน์แก่ทายาททั้งหลาย ในการประชุมทายาทโจทก์ขอแบ่งทรัพย์สินมรดกแต่จำเลยไม่ยินยอมแสดงว่าจำเลยมีเจตนาเบียดบังเอาทรัพย์สินมรดกเป็นของตน มูลความแห่งคดีเกิดขึ้นในวันดังกล่าว และโจทก์รู้เรื่องความผิดนับตั้งแต่โจทก์ทราบจำเลยขายทรัพย์สินมรดก (ฎ.๓๒๘๑/๒๕๕๒)

- โจทก์ออกเช็คให้ผู้อื่นเพื่อเป็นประกันหนี้ ต่อมาโจทก์ได้มอบเงินให้จำเลยไปชำระหนี้ตามเช็คนั้นแล้วรับเช็คมาแล้ว จำเลยจึงเป็นผู้ครอบครองเช็คอันเป็นทรัพย์สินของโจทก์ไว้ และไม่คืนให้โจทก์ อ้างว่าโจทก์ไม่ได้มอบเงินให้ไปชำระหนี้แทน ซึ่งไม่เป็นความจริง แล้วนำเอาเช็คนั้นไปเบิกเงินจากธนาคารพฤติการณ์เช่นนี้ถือได้ว่า เป็นการเบียดบังเอาเช็คของโจทก์ไปโดยทุจริต การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานยักยอก

คดีที่คู่ความอุทธรณ์ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ นั้น ข้อเท็จจริงต้องฟังเป็นยุติตามที่ศาลแขวงฯ ฟังมา (ฎ.๑๐๙/๒๕๑๖)

- โจทก์มอบหมายให้จำเลยเป็นผู้ดูแลการเงินของร้านทรงสมัยพิชญ์โลก สาขาของโจทก์เงินรายได้ของร้านที่จำเลยรับไว้โดยผู้จัดการสาขาดังกล่าวนำฝากเข้าบัญชีของจำเลยเพื่อให้จำเลยนำส่งไปที่สำนักงานใหญ่ของโจทก์จึงตกเป็นของโจทก์ จำเลยมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินรายได้ดังกล่าวให้แก่โจทก์แต่ไม่นำส่งกลับเบียดบังเอาเงินนั้นเป็นของตนโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๒ วรรคแรก (ฎ. ๕๒๖/๒๕๕๒)

- การที่ อ. ผู้เสียหายตกลงให้จำเลยเอารถกระบะที่ผู้เสียหายทำสัญญาเช่าชื่อมาไปใช้โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่าเช่าชื่อในนามของผู้เสียหาย ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าชื่อ โดยมีข้อตกลงกันระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย ว่า จำเลยจะเป็นผู้ชำระค่าเช่าชื่อในนามของผู้เสียหาย หลังจากจำเลยได้รับการครอบครองรถกระบะจากผู้เสียหายแล้ว ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยพารถกระบะหลบหนีไปขายแก่บุคคลภายนอก หรือแอบอ้างว่าเป็นรถกระบะของตนเอง ด้วยการปฏิเสธว่าไม่ได้รับมอบรถกระบะจากผู้เสียหายแต่อย่างใด แต่จำเลยครอบครองใช้รถกระบะนั้นโดยเปิดเผยและได้ชำระค่าเช่าชื่อในนามของผู้เสียหายเรื่อยมาจำนวนถึง ๕ งวดติดต่อกันต่อมาจำเลยค้างส่งค่างวดจึงได้มอบรถกระบะให้ ช. โดยทำความตกลงกับ ช. ให้ ช. เป็นผู้ชำระค่าเช่าชื่อที่เหลือต่อไป พฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยรวมทั้งที่จำเลยรับเงินมัดจำ

^{๙๒} ศ.จิตติ ดิงศภัทย์, อ้างแล้ว, หน้า 2642 – 2644.

จาก ช. ในวันทำสัญญาเป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท และในสัญญาระบุว่าจำเลยและ ช. ซื้อขายรถยนต์ (รถกระบะ) นั้น ยังมีใช้การเอารถกระบะทรัพย์สินของผู้ให้เช่าซื้อไปขายแต่เป็นเพียงการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. โดยมีข้อตกลงให้ ช. มีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อต่อไป เพราะจำเลยประสงค์จะหาบุคคลอื่นมาช่วยรับภาระในการผ่อนค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย จำเลยจึงมิได้เบียดบังเอารถกระบะดังกล่าวเป็นของตนเองหรือผู้อื่น โดยทุจริตไม่เป็นเหตุทำให้การกระทำของจำเลยที่ไม่เป็นความผิดกลับกลายเป็นความผิดไปแต่อย่างใด

การที่จำเลยโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. แม้จะมีได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซื้อก็มีผลในทางแพ่งเพียงว่า ผู้ให้เช่าซื้อคงมีสิทธิเรียกค่าเช่าซื้อที่ค้างจากผู้เสียหายผู้เช่าซื้อเดิมได้ต่อไป รวมทั้งเรียกค่าเสียหายในการที่ผู้ให้เช่าซื้อไม่อาจติดตามยึดรถกระบะคืนจากจำเลยได้ จำเลยย่อมไม่มีความผิดฐานยกยอก (ฎ.๒๗๑๖/๒๕๕๔)

- จำเลยรับนาฬิกาข้อมือจำนวน ๗ เรือน ของผู้เสียหายไปเพื่อให้สามีตรวจดูโดยมีเจตนาจะซื้อขายกันและมีข้อตกลงจะใช้เวลาในการตรวจดูประมาณ ๑๔ วัน หากจำเลยไม่ตกลงซื้อจะต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าไม่ซื้อหรือส่งนาฬิกาคืน ถ้าครบกำหนด ๑๔ วัน แล้วจำเลยไม่แจ้งต่อผู้เสียหายและไม่ส่งมอบนาฬิกาคืน ย่อมถือว่าจำเลยตกลงซื้อนาฬิกาทั้ง ๗ เรือน อันเป็นผลให้การซื้อขายเพื่อชอบมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๐๘ จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระราคาให้แก่ผู้เสียหาย หากไม่ชำระผู้เสียหายต้องไปว่ากล่าวแก่จำเลยในทางแพ่งตามสัญญาซื้อขายเพื่อชอบ จำเลยไม่มีความผิดฐานยกยอก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ก็บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” ดังนั้น เมื่อมีข้อสงสัยว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ขายให้จำเลยผู้ซื้อยืมสินค้าไปตรวจดูเพื่อตัดสินใจว่าจะซื้อหรือไม่เป็นกรณีที่มีการตกลงซื้อขายเพื่อชอบกันแล้ว กรณีก็ต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย โดยฟังว่าข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยเป็นเรื่องสัญญาซื้อขายเพื่อชอบ จะนำ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑ มาใช้ตีความเพื่อลงโทษจำเลยไม่ได้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานยกยอก (ฎ. ๓๘๘๙/๒๕๕๘)

๓. การนำสืบถึงเจตนาทุจริต

มีลักษณะเช่นเดียวกับเจตนาทุจริตในความผิดฐานอื่นๆ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในส่วนที่ ๒ ข้อ ๒.๓ จึงขอให้ศึกษาในหัวข้อดังกล่าวซึ่งทั้งระมัดระวังว่าการนำสืบถึงเจตนาทุจริตเป็นเรื่องของพฤติการณ์ในการกระทำอันเป็นข้อเท็จจริงที่จะบ่งชี้ให้เห็นถึงเจตนาของจำเลย จึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงโดยละเอียด ทั้งนี้ต้องศึกษาวิธีการวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากคำชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุด และคำพิพากษาฎีกาเป็นแนวทางประกอบด้วย

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๓๑๗/๒๕๕๑ ผู้ต้องหาเป็นพนักงานขายได้รับบัตรเติมน้ำมันจากนายจ้าง โดยเหมาจ่ายเดือนละ ๓๕๐ ลิตร หากใช้เกินผู้ต้องหาต้องจ่ายเอง ต่อมานายจ้างเลิกจ้างโดยไม่แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบโดยอ้างว่าติดต่อกไม่ได้ หลังจากออกคำสั่งเลิกจ้าง ๒ วัน ผู้ต้องหาใช้บัตรเติมน้ำมันเพียงวันเดียว ไม่เป็นความผิด

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๕๔๐/๒๕๕๑ ผู้ต้องหาขับฝ่ากมไม่แปรรูปไว้จากผู้กล่าวหาจริง แต่ผู้ต้องหาอ้างเหตุผลปฏิเสธความรับผิดชอบที่จะคืนไม้ให้ผู้กล่าวหา จนสุดท้ายอ้างว่าได้ซื้อไม้จาก

ผู้กล่าวหาไม่รู้จักผู้กล่าวหา และบอกว่าผู้กล่าวหาเอาไม่ไปหมดแล้ว พฤติการณ์การกระทำของผู้ต้องหาดังกล่าว ฟังได้ว่าผู้ต้องหาไม่เจตนาทุจริตเบียดบังเอาไม่แปรรูปที่ผู้กล่าวหาฝากไว้เป็นของตนเป็นความผิดฐานยกยอก

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๑๑๙/๒๕๕๓ การที่ผู้ต้องหาเช่าซื้อรถยนต์จากบริษัทผู้เสียหาย จำนวน ๑ คัน ราคา ๒,๒๒๗,๑๑๐.๔๔ บาท ชำระเงินดาวน์จำนวน ๓๕๔,๒๐๕.๖๑ บาท ที่เหลือผ่อนชำระ เป็นงวดจำนวน ๔๘ งวด และผ่อนชำระไป ๑๙ งวดเป็นเงินจำนวน ๕๗๗,๕๒๔ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๒๓๑,๗๒๙.๖๑ บาท แล้วไม่ผ่อนชำระอีกจนบริษัทผู้เสียหายบอกเลิกสัญญา เนื่องจากผู้ต้องหานำรถยนต์ ไปจำนำกับผู้รับจำนำ เมื่อผู้ต้องหานำเงินไปชำระหนี้และขอรับรถยนต์คืนแต่สามีของผู้รับจำนำไม่ยอมคืน รถยนต์ให้ผู้ต้องหาได้แจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าวให้กับผู้จัดการของบริษัทผู้เสียหายทราบเพื่อติดตามรถยนต์คืน ตามพฤติการณ์เป็นการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในรถคันดังกล่าว ซึ่งบริษัทผู้เสียหายก็รับรู้ถึงเหตุการณ์ดังกล่าว กรณี มีเหตุอันควรน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาได้มีเจตนาที่จะไม่ชำระค่ารถยนต์หรือไม่ให้บริษัทผู้เสียหายได้รับรถคืนอันเป็น การเบียดบังเอาทรัพย์สินของบริษัทผู้เสียหายที่อยู่ในครอบครองของผู้ต้องหาไปโดยทุจริตแต่ประการใด การกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิดฐานยกยอก เป็นเพียงผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๑๗๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหายจ้างให้ผู้ต้องหาปรับปรุงซ่อมแซมร้านค้า ใหม่ โดยให้ขนย้ายทรัพย์สินจากร้านค้าเดิมไปไว้ที่ร้านค้าใหม่ ระหว่างปรับปรุงซ่อมแซมร้านค้าผู้ต้องหาขน ย้ายทรัพย์สินของผู้เสียหายไปไว้ที่บ้านของผู้ต้องหา ครั้นผู้ต้องหาขอเบิกค่าจ้างบางส่วนผู้เสียหายปฏิเสธและ จะจ่ายให้เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ต่อมาผู้เสียหายได้ว่าจ้างผู้อื่นตกแต่งร้านค้าแทน และผู้เสียหายได้ขอให้ ผู้ต้องหาส่งคืนทรัพย์สินที่ขนย้ายไป การที่ผู้ต้องหายึดหน่วงทรัพย์สินของผู้เสียหายไว้ เพื่อเจรจาต่อรอง เกี่ยวกับค่าจ้างที่ผู้เสียหายค้างชำระ หาได้มีเจตนาที่จะเบียดบังทรัพย์สินของผู้เสียหายไว้เป็นของตนโดยทุจริต การกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิดฐานยกยอก

- ความผิดฐานยกยอกเป็นเรื่องที่ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็น เจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต คำว่าโดยทุจริต หมายถึง การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น เมื่อจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกมี หน้าที่จัดการทรัพย์สินมรดกเพื่อประโยชน์แก่ทายาททั้งหลาย ในการประชุมทายาท โจทก์ขอแบ่งทรัพย์สินมรดกแต่ จำเลยไม่ยินยอมแสดงว่าจำเลยมีเจตนาเบียดบังเอาทรัพย์สินมรดกเป็นของตน มูลความแค้นเกิดขึ้นในวัน ดังกล่าว และโจทก์รู้เรื่องความผิดนับตั้งแต่นั้นหาได้นับตั้งแต่โจทก์ทราบว่าจำเลยขายทรัพย์สินมรดก (ฎ. ๓๒๘๑/๒๕๕๒)

- โจทก์ร่วมซื้อบ้าน เลขที่ ๓๐๘ จากการขายทอดตลาด จำเลยเองก็ทราบ เมื่อจำเลย อาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ ๓๐๘ ก็ถือว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองบ้านดังกล่าว การที่จำเลยบอกโจทก์ร่วมว่าบ้านที่ จำเลยอาศัยอยู่ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๓๐๘ แต่เป็นบ้านเลขที่ ๑๒๑ ของ ส. นั้น เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ให้ โจทก์ร่วมรู้เรื่องบ้านเลขที่ ๓๐๘ เพื่อที่จำเลยจะได้รับประโยชน์ การกระทำของจำเลยถือได้ว่าเป็นการ เบียดบัง บ้านเลขที่ ๓๐๘ เป็นของตนหรือผู้อื่นโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยกยอก ตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๓๕๒ โจทก์ร่วมจะไปรื้อถอนบ้านครั้งแรกวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๒๗ จึงถือได้ว่าจำเลยกระทำ ความผิดฐานยกยอกตั้งแต่วันนั้น แต่โจทก์ร่วมเพิ่งมาร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๐ คดีจึงขาด อายุความ เมื่อคดีขาดอายุความสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๓๙ (๖) พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนโจทก์ร่วมตาม มาตรา ๔๓ (ฎ. ๒๖๘/๒๕๓๖)

๔. การกระทำหลายกรรมต่างกัน

ความผิดฐานยักยอกโดยเฉพาะการยักยอกเงินของผู้เสียหาย มักมีการกระทำความผิดหลายครั้ง ต่างกรรม ต่างวาระกัน ในการตรวจสำนวนและมีคำสั่ง การร่างฟ้อง และการนำสืบในชั้นพิจารณาจึงต้องนำสืบถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดแต่ละครั้ง ทั้งวันเวลาที่เกิดเหตุ จำนวนเงินที่ยักยอกและพฤติการณ์ในการเบียดบังแต่ละครั้งด้วย

สำหรับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคสอง เป็นกรณีที่ผู้กระทำได้ทรัพย์มาโดยผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิด หรือเป็นทรัพย์สินหายแล้วผู้กระทำเบียดบังไปเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือของบุคคลที่สาม การได้ทรัพย์ไว้ในความครอบครองโดยสำคัญผิดเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบให้ปรากฏเหตุผลว่าเหตุใดจึงสำคัญผิดด้วย

- ล. ส่งจ่ายเช็คเงินสด โดยเขียนหนึ่งหมื่นบาทเป็นตัวหนังสือและเขียน ๑๐๐,๐๐๐ เป็นตัวเลขโดยจุด, ผิดที่ไป ล. รับเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท จากธนาคารโดยธนาคารสำคัญผิด ล. ไม่ยอมคืนเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท ที่จ่ายโดยสำคัญผิดแก่ธนาคาร ล. ผิดมาตรา ๓๕๒ วรรคสอง (ฎ. ๒๕๔๔/๒๕๒๙)

ส่วนการกระทำความผิดฐานยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๓ นอกจากวิธีการนำสืบข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกับความผิดฐานยักยอกแล้ว พนักงานอัยการต้องนำสืบถึงหน้าที่ของจำเลยด้วย เพราะองค์ประกอบความผิดตามมาตรานี้ คือ การกระทำผิดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ดังนั้นจึงต้องนำสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายว่า จำเลยได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินอย่างไร เช่น ผู้จัดการธนาคารที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ไว้ มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินของบุคคลอื่น เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า^{๙๓} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๓ มิได้บัญญัติว่าผู้กระทำต้องครอบครองทรัพย์สินดังในมาตรา ๓๕๒ ความผิดมาตรานี้จึงเกิดขึ้นได้โดยผู้กระทำไม่ต้องครอบครองทรัพย์สิน แต่ถ้าผู้กระทำได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินและได้ครอบครองทรัพย์สิน ก็เป็นความผิดได้ทั้งมาตรา ๓๕๒ และ ๓๕๓ แต่มาตรา ๓๕๒ ต้องเป็นการกระทำที่เบียดบังเอาทรัพย์เป็นของตนเองหรือบุคคลที่สาม ส่วนมาตรา ๓๕๓ นี้เพียงกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยไม่ต้องเอาเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามก็เป็นความผิดแล้ว

- ล. ผู้จัดการธนาคารสาขาของ ส. อนุมัติเบิกจ่ายเงินในบัญชีกระแสรายวันของลูกค้าจนยอดเงินที่ลูกค้าเป็นหนี้ ส. สูงกว่าหลักประกันหกแสนบาทเศษ ถือว่า ล. กระทำผิดหน้าที่โดยทุจริตเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของ ส. ตามมาตรา ๓๕๓ แล้ว (ฎ. ๔๕๙๗/๒๕๓๐)

ส่วนการกระทำความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๔ เป็นเหตุให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ในฐานะที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาลหรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบคือ การเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล เช่น ผู้จัดการมรดกที่ศาลตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ ผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่ตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๑ ผู้จัดการทรัพย์สินที่ศาลตั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

^{๙๓} ศ.จิตติ ดิงศภัทย์, อ้างแล้ว, หน้า 2679-2680.

ความแพ่ง มาตรา ๒๖๔, ๓๐๗ เป็นต้น ส่วนผู้จัดการทรัพย์สินตามพินัยกรรม ได้แก่ ผู้ที่ระบุไว้ในพินัยกรรมให้เป็นผู้จัดการมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๒

สำหรับผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน พนักงานอัยการควรทำความเข้าใจจากแนววินิจฉัยของคำพิพากษาฎีกาว่า อาชีพหรือธุรกิจอย่างไรศาลฎีกาถือว่ายอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เช่น โรงรับจำนำ เป็นธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนหรือบุคคลทั่วไปให้ความเชื่อถือเป็นปกติ (ฎ. ๑๘๐๐/๒๕๑๗) ผู้ช่วยผู้จัดการรักษาการในตำแหน่งสมุหบัญชีธนาคาร (ฎ. ๑๒๘๘/๒๕๒๑) เป็นต้น ส่วนอาชีพผู้จัดการสหกรณ์ หนายความ ไม่ใช่อาชีพที่ยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน (ฎ. ๑๑๐๙, ๑๑๑๐/๒๕๕๖, ๑๙๒/๒๕๓๑)

ส่วนที่ ๑๔ ความผิดฐานรับของโจร

การฟ้องคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานอัยการที่ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ฯลฯ แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินของผู้เสียหายไปอยู่ในความครอบครองของจำเลย ซึ่งมีพฤติการณ์ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย เหล่านี้ พนักงานอัยการจะฟ้องคดีเพื่อให้ศาลเลือกบทลงโทษเสมอ ในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธ การดำเนินคดีชั้นศาลของพนักงานอัยการจึงต้องนำสืบข้อเท็จจริงทั้งสองฐานความผิดที่ได้ฟ้องคดีไว้ เว้นแต่พนักงานอัยการจะฟ้องความผิดฐานรับของโจรเพียงฐานเดียว

โดยที่องค์ประกอบความผิดฐานรับของโจร คือ การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ รับจำนำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร การนำสืบข้อเท็จจริงในคดีจึงต้องนำสืบถึงข้อเท็จจริงดังนี้

๑. นำสืบถึงการกระทำความผิดอื่นก่อนนำสืบถึงข้อเท็จจริงความผิดฐานรับของโจร

เหตุที่ต้องนำสืบถึงการกระทำความผิดฐานอื่นก่อนเช่นนี้ เพราะเหตุที่ว่าองค์ประกอบความผิดฐานรับของโจรเป็นกรณีที่ผู้กระทำได้รับทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดเข้าลักษณะความผิดฐานหนึ่งตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ กำหนดไว้ ดังนั้นความผิดฐานรับของโจรย่อมเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีการกระทำความผิดฐานอื่นก่อน การนำสืบในความผิดฐานอื่นๆ มีวิธีการนำสืบตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในความผิดฐานต่างๆ จึงขอให้ศึกษาวิธีการนำสืบในความผิดเหล่านั้น

- ความผิดฐานรับของโจรจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ฯลฯ เกิดขึ้นแล้ว โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยร่วมกันลักทรัพย์ของผู้เสียหายเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ และร่วมกันรับเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักไประหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๙ มิถุนายน ๒๕๑๑ เป็นการกล่าวหาว่าจำเลยร่วมกันกระทำความผิดฐานรับของโจร ในขณะที่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ยังไม่เกิดขึ้น การกระทำของจำเลยตามฟ้องจึงไม่เป็นความผิดฐานรับของโจร แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ก็ลงโทษไม่ได้ (ฎ. ๒๐๙/๒๕๑๕)

- รังนกในถ้ำตามเกาะ เป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ บุคคลใดก็อาจได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ โดยเข้ามายึดถือเอา แม้ อ. ได้รับอนุญาตผูกขาดจากรัฐให้เก็บรังนกบนเกาะได้ อ. ก็มีสิทธิเพียงว่าถ้าประสงค์จะเก็บรังนกที่ผูกขาด ก็เข้าเก็บเอาได้ ไม่ต้องมีการหวงห้ามเหมือนบุคคลผู้ไม่ได้รับอนุญาต แต่ อ. จะมีกรรมสิทธิ์ได้ใน

รังนกนั้น จะต้องมีการเข้ายึดถือเอาอีกชั้นหนึ่งก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๘ เมื่อมีบุคคลอื่นเข้าไปเก็บรังนกจำนวน ๐.๕ กิโลกรัมโดยที่ อ. ยังมีได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรังนกดังกล่าว การเก็บรังนกนั้น จึงยังไม่เป็นการลักทรัพย์ของ อ. จำเลยเป็นผู้ครอบครองรังนกนั้นก็ไม่มี ความผิดฐานรับของโจร เพราะรังนกไม่ใช่ทรัพย์ที่ถูกลักมา จึงขาดองค์ประกอบความผิดฐานรับของโจร (ฎ.๒๗๒๗/๒๕๓๗)

๒. การนำสืบในความผิดฐานอื่นๆ นั้น ต้องไม่ปรากฏว่าจำเลยที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีเป็นผู้กระทำความผิดฐานอื่นๆ นั้น การนำสืบถึงผู้กระทำความผิดฐานอื่นอาจเป็นกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็ได้ แต่หากรู้ตัวผู้กระทำความผิด ผู้กระทำนั้นต้องมีใช้จำเลย เพราะโดยลักษณะของการกระทำความผิดฐานรับของโจร ผู้กระทำความผิดทั้งสองฐานจะเป็นบุคคลคนเดียวกันไม่ได้

- จำเลยร่วมกับพวกปล้นทรัพย์ รุ่งขึ้นจำเลยจูงกระบือที่ปล้นไปนั้นการจูงกระบือในวันรุ่งขึ้น ไม่เป็นความผิดฐานรับของโจรขึ้นใหม่ (ฎ. ๓๒๕/๒๕๒๐)

- ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ วรรคหนึ่ง จะเป็นความผิด ก็ต่อเมื่อได้กระทำภายหลังที่การกระทำความผิดในการได้ทรัพย์มานั้นสำเร็จไปแล้ว ม. กับพวกมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก โดยหลอกลวงว่าจะซื้อที่ดินจากโจทก์ร่วม เมื่อโจทก์ร่วมมาที่บ้าน ม. เพื่อทำสัญญาจะซื้อจะขายและให้วางมัดจำ ม. กลับชักชวนโจทก์ร่วมให้ร่วมกับ ม. เล่นการพนันกับพวกของ ม. โจทก์ร่วมเล่นการพนันเสีย การติดต่อขอซื้อที่ดินและการเล่นการพนัน จึงเป็นเพียงเหตุการณ์ที่ ม. กับพวกสร้างขึ้นเพื่อหลอกลวงเอาเงินของโจทก์ร่วม และโดยการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ ม. กับพวกได้ไปซึ่งเงินจากโจทก์ร่วม กับเงินที่โจทก์ร่วมให้ จ. โอนมาให้แก่จำเลยแสดงว่า จำเลยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงของ ม. หาใช่เข้าไปเกี่ยวข้องภายหลัง ม. ได้เงินมาแล้วไม่ จำเลยจึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ. ๒๖๕๒/๒๕๔๓)

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๒๖๖/๒๕๕๓ คนร้าย ๒ คนขับรถจักรยานยนต์วิ่งราวทรัพย์เอากระเป๋าสะพายของผู้เสียหายไป ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจับผู้ต้องหาที่ ๒ ได้ในคดีอื่น ผู้ต้องหาที่ ๒ ให้การว่าได้ร่วมกับผู้ต้องหาที่ ๑ วิ่งราวทรัพย์ของผู้เสียหาย และสามารถจับกุมผู้ต้องหาที่ ๑ ได้พร้อมด้วยโทรศัพท์มือถือยี่ห้อซัมซุง ๑ เครื่อง ซึ่งผู้ต้องหาที่ ๑ รับว่าได้ร่วมกับผู้ต้องหาที่ ๒ วิ่งราวมาผู้เสียหายตรวจดูโทรศัพท์แล้วยืนยันว่าเป็นของตนที่ถูกวิ่งราวเอาไปจริง และผู้เสียหายยังยืนยันว่าภาพถ่ายของผู้ต้องหาที่ ๑ และที่ ๒ เป็นคนร้ายและรถจักรยานยนต์ของกลาง มีลักษณะคล้ายกับรถที่คนร้ายใช้ก่อเหตุ พยานหลักฐานจึงรับฟังได้ว่าผู้ต้องหาที่ ๒ ได้ร่วมกับผู้ต้องหาที่ ๑ กระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะฯ และไม่เป็นความผิดฐานรับของโจรอีก

๓. ทรัพย์ถูกคนร้ายลักเอาไปเป็นทรัพย์อันเดียวกับทรัพย์ที่จำเลยรับไว้ในความครอบครอง โดยไม่มีการเปลี่ยนสภาพทรัพย์ การนำสืบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์ที่ถูกคนร้ายเอาไปไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานใด พนักงานอัยการต้องนำสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ทรัพย์นั้นคืออะไร มีมูลค่าเท่าใด ทั้งยังต้องนำสืบด้วยว่าในความผิดฐานรับของโจร จำเลยได้รับทรัพย์ของผู้เสียหายที่ถูกลักไปอันเป็นทรัพย์ขึ้นเดียวกันไม่มีการเปลี่ยนสภาพ มิฉะนั้นทรัพย์นั้นก็ไม่ใช่ของโจรอีกต่อไป

- ทรัพย์ของโจทก์ถูกจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ลักไป จำเลยทั้งสองได้ขายทรัพย์นั้น และมอบเงินที่ได้ให้จำเลยที่ ๓ ที่ ๔ แต่คดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๓ ที่ ๔ ได้รับเงินไว้ โดยรู้ว่าจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ได้มาจากการขายทรัพย์ของโจทก์ที่ถูกลักไป ทั้งไม่ถึงว่าเงินนั้นเป็นของโจทก์ เพราะไม่ใช่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำผิด

การกระทำของจำเลยที่ ๓ ที่ ๔ จึงไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินดังกล่าวคืนจากจำเลยที่ ๓ ที่ ๔ (ฎ. ๑๑๕/๒๕๓๕)

๔. นำสืบถึงพฤติการณ์ในการรับทรัพย์ไว้ ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบถึงพฤติการณ์ของจำเลยเกี่ยวกับการรับทรัพย์ไว้ นั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป เพราะความผิดฐานรับของโจรเป็นการยากที่จะนำสืบด้วยประจักษ์พยาน จึงจำเป็นต้องอาศัยเหตุผลจากกรณีแวดล้อมและความพิรุณแห่งการกระทำของจำเลย วิธีการนำสืบกรณีนี้จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับการนำสืบถึงเจตนาทุจริต ที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๒ ข้อ ๒.๓ จึงขอให้ศึกษาถึงวิธีการในหัวข้อดังกล่าว ทั้งยังต้องศึกษาวิธีการให้เหตุผลแห่งการวินิจฉัยตามคำชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุด และคำพิพากษาศาลฎีกาด้วย

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๑๘๗/๒๕๕๑ แม้ไม่พบทรัพย์ของผู้เสียหายที่ถูกลักไปในความครอบครองของผู้ต้องหาที่ ๓ ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าผู้ต้องหาที่ ๑ และที่ ๒ นำทรัพย์ของผู้เสียหายไปขายให้ผู้ต้องหาที่ ๓ ก็ตาม แต่คำให้การของผู้ต้องหาที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะพยานว่าได้นำทรัพย์ที่ลักมาจากผู้เสียหายไปขายให้ผู้ต้องหาที่ ๓ โดยผู้ต้องหาที่ ๓ รู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการลักทรัพย์ จึงน่าเชื่อถือกว่าผู้ต้องหาที่ ๓ รับของโจรจริง

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๖๐/๒๕๕๒ รับซื้อซิมการ์ดจำนวน ๓๒ อัน จากชายที่ไม่รู้จักมาก่อน ไม่มีการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ชาย และรับซื้อไว้ในราคาต่ำกว่าการซื้อจากตัวแทนผู้ต้องหาที่ ๒ ประกอบธุรกิจขายอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือย่อมทราบราคาซิมการ์ดที่รับซื้อต่ำกว่าปกติ น่าเชื่อว่ารับซื้อไว้โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์ที่ได้จากการลักทรัพย์ เมื่อผู้ต้องหาที่ ๒ รับซื้อไว้เพื่อขายต่อหากำไร จึงเป็นความผิดฐานรับของโจรเพื่อค้ำกำไร

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๖๑๑/๒๕๕๒ ผู้ต้องหาที่มีอาชีพรับซ่อมรถจักรยานยนต์ ได้รับรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักไปไว้ซ่อม โดยรถไม่มีแผ่นป้ายทะเบียนและหลักฐานทะเบียนรถ ทั้งขณะเจ้าพนักงานเข้าตรวจค้น พบว่าชิ้นส่วนอุปกรณ์รถของผู้เสียหายวางกระจัดกระจายอยู่คนละแห่งในลักษณะซ่อนเร้น อันเป็นการส่อพิรุณ ตามพฤติการณ์พึงได้ว่าผู้ต้องหาได้รับรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ การกระทำของผู้ต้องหาที่มีมูลความผิดฐานรับของโจร

- คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๕๒๖/๒๕๕๓ ผู้ต้องหาได้นำบัตรเติมเงินของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักไปบางส่วนจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาทเศษ ไปขายให้กับนาง ส. ภายหลังเกิดเหตุเพียง ๑ วัน โดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าขายบัตรเติมเงิน จึงเป็นการผิดปกติวิสัย ทั้งไม่มีหลักฐานใดๆ ในการได้รับบัตรเติมเงินมาจากบุคคลอื่นตามที่กล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างของผู้ต้องหาจึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟังพฤติการณ์น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาได้ช่วยจำหน่ายหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งบัตรเติมเงินดังกล่าวโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์อันได้มาจากการกระทำความผิด ผู้ต้องหาจึงมีความผิดฐานรับของโจร

- การซื้อขายวิทยุติดรถยนต์ของกลาง ได้กระทำกันโดยเปิดเผย และจำเลยรับซื้อของกลางไว้ โดยไม่รู้ว่า เป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยจึงไม่มีความผิด เพราะขาดองค์ประกอบที่จะเป็นความผิดฐานรับของโจร (ฎ. ๑๒๗๖/๒๕๓๐)

- คนร้ายลักพระแสงกระบี่ของพระบรมรูปทรงม้า ไปขายจำเลยที่ร้านซึ่งได้รับอนุญาตให้ค้าของเก่า โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุในเวลาค้าขายตามปกติ เป็นการกระทำตามปกติในธุรกิจการค้า แม้รับซื้อไว้ในราคาถูก และไม่ลงรายการการซื้อในบัญชีแสดงรายการโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ แต่จำเลยมิได้เก็บพระ

แสงกระป๋องไว้ในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น ถือไม่ได้ว่าจำเลยรับซื้อไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยไม่มีความผิดฐานรับของโจร (ฎ. ๑๗๒๓/๒๕๒๖)

- การที่จะค้นหาเจตนาของจำเลยว่ารับทรัพย์สินของกลางไว้โดยรู้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดนั้น เป็นการยากที่โจทก์จะนำสืบด้วยประจักษ์พยานได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยเหตุผลกรณีแวดล้อมและพิรุธแห่งการกระทำเป็นเครื่องชี้เจตนาของจำเลยเมื่อจำเลยให้การในชั้นจับกุม ในชั้นสอบสวน และนำสืบในชั้นศาลแตกต่างกัน ไม่อยู่กับร่องกับรอย จำเลยรู้ว่าถูกเปลี่ยนยี่ห้อ แสดงให้เห็นว่าจำเลยรับทรัพย์สินของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่คนร้ายได้มาจากการกระทำผิด ผิดฐานรับของโจร (ฎ. ๑๒๑๔/๒๕๑๙)

- จำเลยมีอาชีพซ่อมรถจักรยานยนต์ได้นำรถจักรยานยนต์ผู้เสียหายซึ่งถูกชิงทรัพย์สินไปจำหน่ายโดยมิได้นำทะเบียนรถไปแสดง เมื่อถูกกล่าวหาที่อ้างแต่เพียงว่าเป็นรถของ ส. โดยมีได้นำตัว ส. มาสืบ ดังนี้ ถือได้ว่าจำเลยได้ช่วยจำหน่ายรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาจากการกระทำผิดอันเป็นความผิดฐานรับของโจร แม้โจทก์จะฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานชิงทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ ก็ลงโทษฐานรับของโจรตาม มาตรา ๓๕๗ ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ (ฎ. ๒๐๙๓/๒๕๒๙)

- มีคนร้ายลักรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไป วันเกิดเหตุจำเลยเข้ามานั่งคร่อมรถจักรยานยนต์ดังกล่าวซึ่งจอดอยู่แล้วไขกุญแจรถ เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจแสดงตัวจำเลยก็ทิ้งรถวิ่งหนี แสดงว่าจำเลยรู้ว่ารรถจักรยานยนต์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ การที่จำเลยนั่งคร่อมรถจักรยานยนต์แล้วไขกุญแจเป็นการเข้ายึดถือครอบครองรถจักรยานยนต์ เมื่อจำเลยได้รับรถจักรยานยนต์ดังกล่าวไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยย่อมมีความผิดฐานรับของโจร (ฎ. ๕๗๐๑/๒๕๓๑)

- คดีเกี่ยวกับรับของโจรนั้น โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยรับทรัพย์สินไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาจากการกระทำความผิด มิใช่เพียงแต่คิดหรือเห็นว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินแล้ว ต้องให้จำเลยนำสืบแก้ตัวว่าไม่รู้ว่าเป็นของร้าย การที่เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยที่ ๑ ได้ขณะเอาลูกกุญแจไปไขจะติดเครื่องขั้รถจักรยานยนต์ของ ม. ซึ่งมีหน้าปัดวัดความเร็วอันเป็นส่วนหนึ่งของรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายที่ถูกลักไปติดอยู่ เพียงเท่านั้นจะฟังว่าจำเลยที่ ๑ ครอบครองรถจักรยานยนต์ของกลางโดยรู้แล้วว่ามีของผิดกฎหมายซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดหาได้ไม่ (ฎ. ๕๖๒๑/๒๕๓๔)

- จำเลยรับซื้อกระป๋องไว้ เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจมาสอบถามจำเลยไม่บอกเจ้าพนักงานตำรวจว่าตนเองเป็นผู้ซื้อกระป๋องไว้และปิดบังผู้ขายแต่กลับนำเจ้าพนักงานตำรวจติดตามหากระป๋องไปในที่ต่างๆ เป็นการกระทำที่สื่อถึงเจตนาที่ไม่สุจริตของจำเลย ประกอบกับการซื้อขายนี้อาจไม่มีการพูดถึงตัวพิมพ์รูปพรรณว่ามีถูกต้องตรงกันหรือไม่ และใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งเป็นการผิดวิสัยของจำเลยซึ่งมีอาชีพรับซื้อขายกระป๋องเป็นประจำ แม้อต่อมาภายหลังจำเลยจะนำกระป๋องที่ซื้อไปเลี้ยงในที่เปิดเผยและเวลากลางคืนก็นำมาผู้ไว้ที่บ้านซึ่งอยู่ติดถนนเพื่อแสดงถึงความบริสุทธิ์ของจำเลยก็ตาม แต่ปรากฏว่าจำเลยนำไปเลี้ยงและเก็บไว้รวมกับกระป๋องตัวอื่นๆ ของจำเลยอีกถึง ๔ ตัว ย่อมทำให้ผู้พบเห็นเข้าใจได้ว่ากระป๋องทั้งหมดเป็นของจำเลย ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ดังกล่าวฟังได้ว่า จำเลยรับซื้อกระป๋องไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ. ๔๒๙/๒๕๓๕)

- การที่จำเลยที่ ๔ อ้างว่าเช่าซื้อรถยนต์ต่อจากผู้เช่าซื้อเดิมโดยชำระเงินดาวน์ให้ จ. ทันทีเป็นเงินถึง ๒๐,๐๐๐ บาท ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้ว่าใครเป็นคนเช่าซื้อและใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง ทั้งยังไม่ทราบว่าเป็นเงินถึง ๒๐,๐๐๐ บาท ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้ว่าใครเป็นคนเช่าซื้อและใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง ทั้งยังไม่ทราบว่า